Dehqon elkasiga dunyo tayanar

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

Muassis O'sbekiston Respublikasi Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1997 йил 18 НОЯБРЬ. СЕШАНБА №91 (5.861). Сотувда эркин нархда

18 НОЯБРЬ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАЙРОҒИ ТАЪСИС ЭТИЛГАН КУН

Ўзбекнинг беқасам тўниндек йўл-йўл,
Юртим Байроғи ҳам бугун қўлма-қўл.
Дўстларга кийгизган ҳар тўнимизда
Байроқ бор, шарафли ғурур бор мўл-мўл!

ПРЕЗИДЕНТ АНҚАРАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

17 ноябрь куни Узбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Туркия Президенти Сулаймон Демирэлнинг таклифига биноан, расмий ташриф билан Анқарага жўнаб кетди. Сафар олдидан мамлакатимиз раҳбари журналистларга интервью бериб, жумладан бундай деди:

— Туркия Узбекистон мустақиллигини биринчилардан бўлиб эътироф этган ва биринчилар қаторида биз билан дипломатия муносабатларини ўрнатган давлатдир. Ушбу сафардан мақсад Узбекистон билан Туркия ўртасидаги мавжуд алоқаларни янги босқичга кўтаришдан иборат. Туркия ҳукумати билан ўтказилажак расмий учрашувлар ва музокаралар якунида сиёсий ва иқтисодий алоқаларимизни янада мустаҳкамлаш, божхона, соғлиқни сақлаш ҳамда сайёҳлик соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги талай ҳужжатлар имзоланиши кутилмоқда. Бундан ташқари, сафар давомида Туркиядаги йирик банклар, фирма ва компаниялар раҳбарлари билан учрашувлар ўтказиш кўзда тутилган. Бу мулоқотларда Узбекистонга Туркия сармояси жалб этилишини янада фаоллаштириш, янги қўшма корхоналар ташкил этиш масалалари муҳокама қилинади. Шунингдек, Узбекистонда Туркия технологияси асосида автобус ишлаб чиқарадиган завод қурилишини тезлаштириш масаласи ҳам кўрилади.

Тошкент аэропортида Ислом Каримовни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир У. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ КИТОБИ ТУРК ТИЛИДА

Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг «Узбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китоби жаҳон жамоатчилигида катта қизиқиш уйғотмоқда. Бу китоб ҳозиргача ўзбек, рус, француз, инглиз, немис, араб тилларида босилди. Энди эса мазкур асар турк тилида кўп нусхада чоп этилди.

Ўзбекистон Президентининг Туркияга расмий ташрифи арафасида мазкур китобнинг нашр қилиниши алоҳида аҳамият касб этади. Бу воқеа Туркия жамоатчилигининг Ўзбекистонга, мамлакатимизда рўй бераётган муҳим ижтимоий-сиёсий ўзгаришларга нисбатан бўлган қизиқишининг ифодасидир.

Китобга Туркия Жумҳуриятининг Президенти Сулаймон Демирэл сўзбоши ёзган. Унда жумладан шундай дейилади: «XX асрнинг жаҳон миқёсидаги энг муҳим якунларидан бири, шубҳасиз, ягона тарих, тил ва дин бирлаштириб турган қардош туркий халқларнинг истиқлолга эришганидир. Тарихнинг ортга қайтмас ана шу нуқтасида Узбекистон бошқа қардош жумҳуриятлар қаторида буюк жасорат ва қатъият билан XXI аср томон илгариламоқда.

Узбекистон Президенти муҳтарам қардошим Ислом Каримов ўз китобида шу нуқтаи назардан келиб чиқиб, XXI асрда Узбекистон олдида турган мақсадларни дунёвий ва минтақавий муаммолар билан боғлиқ тарзда таҳлил этади. Уйлайманки, бу китоб Узбекистоннинг бугунги кунда қўлга киритаётган ютуқларини изчил давом эттириш учун назарий асос бўлиб хизмат қилади.

Халқаро хавфсизлик масалалари ҳозир дунёда ҳар қачонгидан ҳам долзарб бўлиб турибди. Бу муаммолар айрим минтақалар доираси билан чегараланиб қолмайди. Муҳтарам Ислом Каримовнинг китоби Ўзбекистон бундан буён ҳам жаҳондаги фаол тинчлик ҳимоячиларидан бири бўлиб қолишидан далолат беради».

14 ноябрь куни Анқарадаги расм ва ҳайкал музейи биносида давлатимиз раҳбарининг китобини танитиш маросими бўлиб ўтди. Маросимда Туркиянинг таниқли давлат ва жамоат арбоблари, хорижий дипломатлар, олимлар, ишбилармонлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этдилар.

Туркия давлат вазири Рефаҳиддин Шаҳин, Туркия—Ўзбекистон дўстлик жамиятининг раисдоши Ризо Салимбошўғли, асарни чоп этган «Билиг» нашриёти директори Ҳиммат Кайҳон, профессор Аҳмад Эржиласун, Узбекистон Президенти Давлат маслаҳатчиси Владимир Норов, Президент Матбуот хизматининг бош консультанти Хайриддин Султонов, Узбекистоннинг Туркиядаги элчиси Абдуғофур Абдураҳмонов, Туркиянинг Узбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Умур Апайдин китоб ҳақидаги ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Нотиқлар давримизнинг мураккаб муаммоларини идрок этишда мазкур китобнинг аҳамияти хусусида тўхталиб, унинг туркча нашри икки халқ ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришга катта ҳисса қўшажагини таъкидладилар.

Насриддин МУҲАММАДИЕВ,
«Жаҳон» Ахборот агентлигининг Анқарадаги мухбири.

ЎЗБЕК ТОЛАСИГА — ОЛТИН ЮЛДУЗ СОВРИНИ

Мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган пахта толасининг қарийб 90 фоизи хорижга экспорт қилинади. Бу муҳим валюта манбаи экани ҳеч кимга сир эмас.

Яқинда Испаниядан қувончли хабар олинди. Мадрид шаҳрида ўтказилган халқаро кенгашда «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмасининг Қорақалпоғистон бирлашмасига қарашли Халқобод ва Беруний пахта тозалаш корхоналаридан юборилган пахта толаси юқори баҳоланди. Ўзбек толасига «Сифат учун Халқаро Олтин юлдуз» соврини берилди.

(ЎзА)

Ер ҳайдасанг куз ҳайда

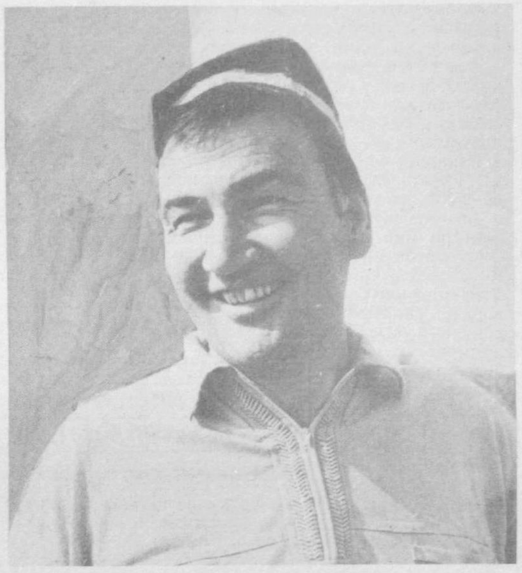

Хўжа Сангинов номини Ховос туманидаги «Фарҳод» ширкатлар уюшмаси аъзолари ҳурмат-эътибор билан тилга оладилар. Бу бежиз эмас, албатта. Мана, қарийб ўн беш йилдирки, у механизаторлик касбини улуғлаб, хўжаликнинг иқтисодий юксалишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Айниқса, унинг бу йилги ишлари диққатга сазовордир. Мавсумда 140 тоннадан ортиқроқ хирмон уйди. Энг қувончлиси шундаки, жамоа аъзолари она-Ватан хирмонига 6100 тоннадан ортиқроқ оқ олтин армуғон этиб, йиллик режани ортиғи билан уддалашди.

Шу кунларда ҳосилдан бўшаган майдонларни шудгорлаш ишлари жадал бораётир. Бу ишда Хўжа Сангинов ҳамкасбларига ибрат бўлмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Шудгорлаш пайти. 2. Механизатор Хўжа Сангинов.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Фарғона водийсидан уч хабар

ДОВОНЛАР ОША

Туманимизда пахта етиштириш йилдан-йилга ривожланиб бормоқда. Пахтачиликдаги илғор усул — чигитни плёнка остига экиш тажрибасига кенг амал қилганимиз боис деҳқонлар меҳнатини енгиллаштириб, мўл ҳосил етиштириш имкониятлари вужудга келаётир. Вилоятда иккинчи бўлиб 120 фоизлик марра забт этилди. Она-Ватанга 11812 тонна пахта топширилди. Ҳар гектар майдондан 34,3 центнердан хирмон кўтарилди. Бу — туман меҳнаткашларининг бир мақсад йўлида қилган самарали меҳнатлари натижасидир.

Ойбек номли жамоа хўжалиги аъзолари йиллик режани 136 фоизга, А.Қаюмов номли жамоа хўжалиги 130 фоизга, Улуғбек номли жамоа хўжалиги 125 фоизга етказдилар. Уларда ҳосилдорлик 34—36 центнердан бўлди. Б.Режапов номли, Жураполвон номли, А.Навоий номли жамоа хўжаликлари ҳам 120 фоизлик маррани эгалладилар. Туманда 41 та бригада йиллик режани 120 фоиздан ошириб бажардилар.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг бошқа соҳалари: дон, пилла, сабзавот, узум етиштириш йиллик режалари ҳам ортиғи билан уддаланди. Чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш тадбирлари кўрилмоқда.

Айни кунларда далалаги ҳосилнинг сўнгги толалари йиғиштириб олиниб, келгуси йилга пухта замин ҳозирланяпти.

А.ЖАЛИЛОВ,
Булоқбоши туман ҳокими.

ҚУВА ХИРМОНИ

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб, давлатга сотишда Қува тумани Фарғона вилоятида салмоқли ўринга эга. Инсон манфаатлари йўлида мардонавор меҳнат қилган туман деҳқонлари давлатга 30805 тонна пахта топшириб, йиллик режани бажардилар. Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам қўлга киритилган ютуқлар кўп. Тадбиркор деҳқонлар эришаётган ана шу ютуқлар ва тажрибалар ҳақида туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Ўринбой Ҳакимов шундай деди:

— Ўтган йили туманда пахта тайёрлаш режаси 86 фоизда қолган эди. Деҳқончиликнинг аччиқ сабоқларидан тегишли хулосалар чиқарган деҳқонларимиз жорий йилда қишлоқ хўжалик ишларининг сифатига катта эътибор бердилар. Ерни алдаб бўлмайди, уни тўйдирсанг, сени тўйдиради.

Уруғни ер шароитига мосини топиб, танлаб экиш юқори самара беради. Туманда 9865 гектар пахта майдонининг 8300 гектарига синалган «Фарғона-3» навли чигит экилди. Андижон технологияси усулида парваришланган 1550 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 37—40 центнердан ҳосил кўтарилди.

Келаси йили 2000 гектарга плёнка остига чигит экиш кўзланмоқда. Пахтачиликка Андижон технологиясини дадил жорий қилаётган «Наврўз» жамоа хўжалиги бригадири Бахтиёр Умурзоқов 35 гектар майдондан 50,6 центнердан пахта топширди. Шунингдек, «Деҳқонобод» жамоа хўжалигидан Араббой Мамажонов, Шербўтаев номли жамоа хўжалигидан Эъзозхон Матмусаева, Охунбобоев номли жамоа хўжалигидан Зайнобиддин Дадабоев, «Ҳақиқат» жамоа хўжалигидан Шаҳзода Зайнобиддинова, Навоий номли жамоа хўжалигидан Комилжон Фозилов бошлиқ бригадалар 38—41 центнердан оқ олтин етиштиришга муваффақ бўлдилар.

Ҳозирги кунда келаси йил учун пухта замин яратишга астойдил киришилган. 8200 гектар майдон ўғитланиб, кузги шудгор қилинади. Бу ишга 90 та ҳайдов трактори сафарбар этилган. Ҳосилдан бўшаган майдонлар пешма-пеш шудгор қилинмоқда.

Туманда ғалла етиштириш яхши изга тушди. Бу йил 22329 тонна бошоқли дон ишлаб чиқарилиб, давлатга 14118 тонна ғалла сотилди, режа 103 фоизга бажарилди. Келаси йил ҳосили учун 5620 гектарга кузги буғдой экилди, яшил ниҳоллар ер бетини қоплаган. Биринчи сув, ўғитлаш ниҳоясига етмоқда.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам 1996 йилга нисбатан 15—20 фоиз кўп маҳсулот етиштирилди. Давлатга 280 тонна пилла сотиб, йиллик режа 111,8 фоизга бажарилди. Шунингдек, 5777 тонна ҳўл мева, 7638 тонна сабзавот, 1195 тонна полиз, 500 тонна узум, 1715 тонна картошка, 809 тонна бўрдоқи гўшти топширилди. Деҳқоннинг ҳалол, фидокорона меҳнати ўз самарасини бермоқда. Биргина пахта сотишдан туман 465 миллион сўм ялпи даромад, 59 миллион 203 минг сўм соф даромад олишни кўзламоқда.

БАРЧА ЖАБҲА РИВОЖДА

Узбекистон Республикаси Президентининг «Наманган ва Фарғона вилоятларида 1997 йилги пахта ҳосилини йиғиштириб олиш ва давлатга топширишнинг қониқарсиз аҳволи ҳақида»ги фармойишидан тўғри хулоса чиқариб, йиғим-терим ишларида юксак сафарбарликни таъминлаган Фуркат тумани деҳқонлари йиллик пахта тайёрлаш режасини бажардилар. «Фарғона-3» навли чигит экилган 7790 гектар майдондан 23380 тонна оқ олтин топширилди.

Андижон технологияси усулида плёнка остида ўстирилган 1230 гектар майдондаги ғўзалардан 37—40 центнердан ҳосил етиштирилди.

Зироатчиликнинг илғор усулларидан кенг фойдаланган «Дўстлик» бўрдоқичилик корхонаси, «Фурқат» ва «Қўқон» ширкатлар уюшмасининг жамоалари режани барвақт бажариб, туман хирмонига катта ҳисса қўшдилар. Айниқса «Чилгижийда», «Гулистон», «Бекобод», «Оқ олтин» ширкатларининг лабзи ҳалол миришкорлари гектаридан 35—38 центнердан пахта етиштириб, ўз элига фидойи деҳқон эканликларини намойиш этдилар.

Ерга эгалик туйғусини чуқур ҳис этган, пахтакорлик касбини ардоқлаган «Фурқат» ширкатлар уюшмасидаги Рустамжон Маматқулов, Розиқжон Шерматов, Шуҳратжон Аҳмедов, «Қўқон» ширкатлар уюшмасидан Каримжон Ҳотамов, «Томоша» ширкатидан М.Шокиров, «Дўстлик» корхонасидан Ғафур Ғуломов бошлиқ бригадалар шу кунгача йиллик пахта тайёрлаш режасини 120—125 фоизга уддалашди.

— Пахтачиликда ерларни якка тартибда ижарага берганимиз яхши самара берди, — дейди туман ҳокими Боратали Абдуллаев, — бу усулда ижарачининг ерга эгалик ҳисси ва моддий манфаатдорлиги тобора ортиб бормоқда. У қанча кўп ҳосил етиштирса, шунча кўп даромад олади, энг муҳими, ўз экинига юраги қайишиб, агротехник тадбирларни вақтида сифатли ўтказишга ҳаракат қилади. Экин қаровсиз қолмайди.

Ер ўз эгасини топгани учун ўтган йили ҳам, бу йил ҳам кузги-қишки тадбирлар вақтида ўтказилмоқда. Туманда 5000 гектар ерни кузги шудгор қилиш режалаштирилган эди. Ҳозир чопиқ ва ҳайдов тракторлари ғўзапояни йиғиштиришга киришди. 2000 гектар ер кузги шудгорланди, маҳаллий ўғит жамғаришга катта эътибор берилмоқда. Фурқат тумани нафақат пахтачиликда, балки бошқа соҳаларда ҳам вилоятда пешқадамлик қилмоқда. Пилладан энг юқори ҳосил олиниб, режа 135 фоизга бажарилди, давлатга 11532 тонна ғалла сотилди. Узум топшириш 200 фоизга ўринлатилди, давлатга 672 тонна мева, 582 тонна картошка, 626 тонна полиз маҳсулотлари етиштириб берилди, чорва қишлови учун ҳар бир бошга 11 озиқа бирлигида ем-хашак жамғарилди. 4660 гектар майдонга кузги буғдойнинг «Скифянка», «Юна», «Офелия» навлари экилди. Айни пайтда буғдойга биринчи ишлов бериш тугалланди, ниҳоллар дуркун, баравж ўсмоқда.

Раҳимжон МЕЛИБОЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ПАЙҲОННИНГ УВОЛИ БОР

Кўпинча баъзи кишилар ўзлари янглишаётганини, нотўғри йўлдан бориш аётганини билмайди, сезмайди, фахмламайди. Аммо, уларнинг бу янглишганини-адашаётганини четдан қараб, кузатиб турганлар рўй-рост тўғри йўл кўрсатса энсалари қотади. Кичик-катта йиғилишларда мингбора экинларни пайҳон қилмаслик ҳақида айтилаётир. Газеталарда, радио ва телевизорда пайҳончилар танқид қилинаётир. Аммо айрим фуқароларга булар таъсир қилмаётганига нима дейсиз?

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 24 ноябрдаги «Экинларни пайҳон қилишга қарши курашни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони ва Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 26 ноябрдаги «Қишлоқ хўжалик экинлари пайҳон қилинишига қарши курашни кучайтиришга доир чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан мунтазам текширишлар ўтказилмоқда. Айрим туманларда, ширкат, жамоа ва фермер хўжаликларида ҳамон бу борада тартиб ўрнатилмаётир. Эл-юрт насибаси — ғалла ва пахта майдонлари пайҳонгарчилиги давом этаётгани ташвишли. Вилоятимиз ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари қонунбузарларга қарши қатъий чоралар кўришмоқда. Тўғри, кейинги йилларда асосан қишлоқда истиқомат қилаётган аҳоли қарамоғидаги қорамоллар сони кескин кўпайди. Айрим фуқаролар масъулиятсизлиги оқибатида чорва моллари қаровсиз қолаётир. Экинзорлар пайҳон қилинаётир.

Шу йилнинг ўн учинчи ноябрига қадар вилоят бўйича 383 марта экинзорларни пайҳон қилиш ҳолати аниқланди. Айниқса Боёвут, Сирдарё, Ш. Рашидов туманларида қонунбузарлик ҳолатлари кўп содир этилаётир. 374 нафар фуқарога жарима солинди. Энг ачинарлиси, жарима солинганлар қаторида тўрт нафар раҳбар ходимлар ҳам бор. Айбдорлардан ноябрь ойининг биринчи ярмига қадар 288,7 минг сўм жарима ундирилди.

Ховос туманидаги «Туркистон» ўрмон хўжалигига қарашли 0,40 гектар пахтазорни фуқаролар Рўзиқул Тўраев, Мирмуҳаммад Файзибоев, Ориф Хаитов, Аббос Шарипов, Бахтиёр Бектемировларга тегишли 14 бош қорамол пайҳон қилиб, хўжаликка 3,8 минг сўмлик зарар етказган. Шу тумандаги «Истиқлол» деҳқон хўжалигининг А. Холмуродов бошлиқ бригаданинг 0,25 гектар пахтазори, Р. Холназаров бошлиқ бригаданинг эса 0,20 гектар пахта майдонини қорамоллар пайҳон қилган. Натижада 4227 сўм моддий зарар етказилган. Етти нафар айбдор шахсларга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарлик ишлари ва битта даъво аризаси қўзғатилди. Айбдорларга нисбатан қатъий чоралар кўрилаётир.

Асл фуқарога бефарқлик бегона

Ш. Рашидов туманидаги Ф. Хўжаев номли хўжаликда истиқоматқ илувчи фуқаро Дилшод Зармасов 36 бош қорамолни шу йилнинг 26 октябрида айни йиғим-терим авжига чиққан паллада боқиб юрганида қўлга тушди. Қорамоллар икки ярим гектар майдондаги йил бўйи пешона тери эвазига яратилган эл ризқ-рўзи оқ олтинимизни пайҳон қилиб, хўжаликка 76 минг сўмлик моддий зарар етказган. Мазкур ҳолат бўйича Д. Зармасовга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 198-моддаси 3 қисми билан жиноят иши қўзғатилди. Эслатиб ўтамиз ушбу модданинг 3 қисмида шундай дейилган: «Экинзор, ўрмон ва бошқа дов-дарахтларга қасдан шикаст етказиш, уларни пайҳон қилиш, нобуд қилиш кўп миқдорда зарар етказилишига сабаб бўлса, айбдор энг кам ойлик иш ҳақининг етмиш беш бараваридан юз бараваригача жарима ёки икки йилдан уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд уч йилдан беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади».

Айрим фуқаролар ҳуқуқий билими етишмаслиги боис, бундай қонуний жазо борлигини ҳатто билишмайди. Сайхунобод туманидаги К. Султонов номли жамоа хўжалигининг Олғабос участкасида яшовчи фуқаро Ҳуснилдин Комилов ҳам ашаддий қонунбузарлар тоифасидан. У шу йилнинг 29 сентябрь куни ўзига тегишли 33 бош қорамол ва 25 бош қўйларни қаровсиз қолдиради. Натижада чорва моллари хўжаликнинг С. Хўжақулов бошлиқ бригадасининг пахта экилган майдонидаги ғўзаларини еб, пайҳон қилиб, 137 минг 150 сўмлик моддий зарар етказади. Ҳ. Комиловга нисбатан ҳам жиноят кодексининг 198-моддаси 3-қисми билан жиноят иши қўзғатилди. Ахир, пайҳонни уволи бор-ку?

Бу йил вилоятда бошоқли дон экинларини экиш жадал суръатларда олиб борилаётир. Эллик фоиздан ортиқроқ ғаллазорларда дон униб чиққан. Кўпчилик ризқ-рўзи бўлган дон етиштириш нақадар машаққатли экани маълум. Шундай экан туманларда, хўжаликларда пайҳонга қарши курашни бир дақиқа ҳам сусайтирмаслик лозим.

Шавкат ТУРДИБЕКОВ,
Сирдарё вилояти прокуратураси умумий назорат бўлими прокурори.

Матбуот сўзининг таъсири

МАКТАБЛАРГА АМАЛИЙ ЁРДАМ КЎРСАТИЛЯПТИ

Ўзбекистон болажон мамлакат. Ўқувчиларнинг чуқур билим олишлари учун барча шарт-шароит яратиляпти. Ёруғ, замонавий мактаблар, спорт майдонлари, махсус мактаб-интернатлар, коллежлар ёшлар хизматида. Лекин шоли курмаксиз бўлмаганидек, республикамиздаги айрим вилоят ва туманларда бу муҳим соҳага бефарқ қараётганлар ҳам учрайди.

«Қишлоқ ҳаёти» рўзномасининг 71-сонида «Шойи сўзанадаги ямоқ ёхуд туман юзидаги доғ» сарлавҳали фельетонда Сирдарё вилояти Сайхунобод туманида мактаблар таъмирига етарли эътибор берилмагани, ўқувчилар билими саёз, ўқув қуроллари етишмаётгани, спорт залларида эса спорт анжомлари йўқлиги танқид қилинган эди.

Танқид ўз таъсирини кўрсатди. Куни кеча таҳририят Сайхунобод туман ҳокимлигидан қуйидаги мазмунда хат олди. Унда шундай дейилади:

Ҳақиқатдан ҳам рўзномада босилган фельетонда Сирдарё вилояти Сайхунобод туманидаги Й. Охунбобоев номли 27-ўрта ва М. Ауезов номли 18-ўрта мактабларда таъмирлаш ишлари сифатсиз ўтказилганлиги, мактаблар атрофи қаровсиз ҳолда эканлиги, эски тузумга тааллуқли кўргазмали қуроллар, шиорлар мавжудлиги, ўқувчиларга дарсликлар етишмаслиги, спорт анжомлари йўқлиги асосли танқид қилинган. Унда «Гулистон» ва «Пахтакор» хўжаликлари мактабларга оталиқ ёрдами кўрсатмай қўйгани ҳам тўғри таъкидланган.

Рўзномада чоп этилган мазкур фельетон туман ҳокимлигида ўрганиб чиқилди ва тегишли чора-тадбирлар белгиланди.

Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда эътиборсизлик қилганлиги, эски тузумга оид шиор ва кўргазмаларни олиб ташламаганлиги, ободонлаштириш ишларини амалга оширмаганлиги учун туман халқ таълими бўлими Кенгашининг қарори билан мактаб директорлари Б. Сиддиқов ва Ж. Танабоевларга ҳайфсан эълон қилинди. Бу уринда уларнинг шу лавозимда биринчи йил ишлаётганликлари, ёш раҳбарлар эканликлари эътиборга олинди.

Фельетон босилиб чиққандан сўнг 27 ва 18-ўрта мактаблар тўғрисида кўрсатилган бир қатор камчиликлар мактаб маъмуриятлари ва оталиқ хўжаликлари раҳбарлари томонидан бартараф этилди.

«Гулистон» ширкатлар уюшмаси раҳбарияти 2000 йилгача 27-мактаб биноси ўрнида 360 ўринли янги мактаб биноси қурилишини режага киритди. «Пахтакор» ҳиссадорлик жамияти 18-ўрта мактаб моддий базасини мустаҳкамлаш учун 500 минг сўм маблағ ажратди.

Фельетон тумандаги барча мактаблар жамоалари ўртасида кенг ўқиб ўрганиб чиқилди ва бундай аҳвол бошқа жойларда рўй бермаслиги учун амалий ёрдам бериш ва назоратни кучайтириш туман халқ таълими бўлими ва оталиқ ташкилотлари зиммасига юклатилди.

Б. ТЕМИРОВ,
Сайхунобод туман ҳокими муовини.

1997 — ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

ҲИЛПИРАЙВЕР, БАЙРОҒИМ

Бундан етти йил бурунга назар ташлайлик. Эсингиздами, 1991 йилга қадар байрам кунлари кўчалар, майдонларда, бинолар пештоқларида бир рангдаги — қип-қизил байроқлар ҳилпираб турарди. Йўқ, аслида бундай дейиш унчалик тўғри бўлмас. Байроқларнинг биттаси тус қизил, қолган ўн бештасининг ўртароғида бошқа қандайдир рангдаги «Белбоғ» бўларди. Каттакон ўроқ-болға муҳрланган тус қизил байроқ СССР деган истибдод салтанатиники, қолган ўн бешта «эгизак», бир-биридан белбоғининг ранги ва жойлашган ўрни билангина фарқ қиладиган мато эса, унинг «ўгай» фарзандлари — номигагина мавжуд «Иттифоқдош» республикаларники эди. Байроқларнинг «эгизак»лигининг сабаби — уларнинг барчаси бир жойда — Москвада таъсис этилиб, тасдиқлангани, сўнгра республикаларга улашилгани маълум, албатта. Тўғриси, улар орасидан Ўзбекистонга тегишли байроқни ажратиб олиш ҳам қийин эди...

Биз ана шу — инкубатор жўжалари сингари бир хил матолардан бошқа байроқни билмасдик. Бинобарин, бизнинг байроғимизни ҳам ҳеч ким билмасди. Ўзбекистонлик санъаткорлар, спортчилар бирон-бир хорижий мамлакатга борса ҳам, ўша-ўроқболғали қизил байроқ билан борарди. Очиғини айтганда, номига мавжуд бўлса-да, Ўзбекистонимиз байроғи аслида йўқ эди...

18 ноябрь — Ўзбекистон Республикаси байроғи таъсис этилган кун

Байроқсиз давлат ҳам бўларканми, дерсиз. Мана, кўриб турибсизки, бўларкан. Йўқ-йўқ, бу гап ҳам унчалик тўғри эмас. Аслида Ўзбекистон деган давлат ҳам йўқ эдику.

Ҳар қандай кишининг шахсини тасдиқловчи ҳужжати бўлганидек, ҳар бир давлатнинг ҳам «шахси»ни тасдиқловчи тимсоллари бўлади. Давлатники — унинг байроғи, Герби ва Мадҳиясидан иборат бўлади...

(Телевизорда бир спорт мусобақасини кўриб ўтирган эдим. Биласизки, ғолиблик шоҳсупасига чиққан спортчилар тепасига уларнинг давлати байроғи кўтарилади. Бу гал ғолиб спортчи мансуб давлат байроғи кўтарилмади. Ҳайрон бўлдим. Кейин билсам, ўша давлатнинг байроғи йўқ экан. Ёқамни ушладим: Худо кўрсатмасин)

Бу узоқ даромаддан буромад шуки, биз кўпинча шукр айтишни билмаймиз ёки унутиб қўямиз. Ҳолбуки, олға қадам босишдан олдин ортга бир назар ташлаб қўйиш мутлақо зиён эмас, аксинча кони фойда эканини унутмаслигимиз лозим, деб ўйлайман.

Хуллас, тарихий 1991 йилга қадар биз ўзга байроқни кўтариб юрганмиз. Ўзга байроқни тавоф қилганмиз. Ўзга байроқни мадҳ этганмиз...

Ниҳоят, тарихий 1991 йилнинг 31 август тонги отди. Президентимиз парламентимиз сессиясида Ўзбекистон мустақиллигини эълон қилди. Шу кундан ўзимизни таний бошладик. Мустақилликнинг ўтган олти йили мобайнида тикланган қадриятларимиз, буюк аллома аждодларимиз номларининг ўзиёқ жуда кўп нарсадан далолат бериб турибди.

Аслида олти йил нима деган гап. Илгари гувоҳ бўлганмиз: Оддийгина бино ўнлаб йиллар давомида битмай ётарди. Республикамизда мана шу олти йил ичида қурилган улкан заводлар, бинолар, иншоотлар, йўллар, бажарилган ободончилик ишларини кўрган одам ҳайратга тушади.

Фақат улкан салоҳиятга эга бўлган давлатдагина бундай мўъжизалар юз бериши мумкин.

Ана шу давлат — Ўзбекистонимиз мустақиллик йўлига кириши биланоқ ўз қиёфасини тиклашга, ўз «паспорт маълумотлари»ни барпо этишга киришди. МДҲдаги давлатлар ўртасида биринчилардан бўлиб ўзининг Конституцияси, ўзининг Байроғи, ўзининг Герби, ўзининг Мадҳиясига эга бўлди.

Гап байроқ ҳақида.

Илгари ҳукумат биноси томининг икки четида албатта иккита — баландроқда СССР байроғи, пастроқда эса Ўзбекистон байроғи осилиб турарди. Чуқурроқ ўйлаб қаралса, шу ҳолнинг ўзи ҳам мустамлакачилик тузумининг бир кўриниши экани аён бўларди. Бугунги кунда эса, Худога шукр, барча расмий идораларимиз биноси тепасида янги Ўзбекистоннинг янги байроғи танҳо ва мағрур ҳилпираб турибди.

Ўзбекистон байроғи муҳташам «Туркистон» саройи пештоқига зарб этилган.

Ўзбекистон байроғи республикамизнинг ҳамма жойида салобат тўкиб турибди.

Бугунги кунда Ўзбекистонимиз байроғи фақат Ўзбекистондагина ҳилпираётгани йўқ.

Байроғимиз Президентимиз сафар қилган давлатларда, хориждаги элчихоналаримиз, юртимиз вакиллари иштирок этаётган кўплаб халқаро анжуманлар ўтказилаётган жойларда ҳилпираб турибди.

Ҳозир Тошкентда ёки Ўзбекистонимиз бошқа шаҳарларида халқаро тадбирлар, спорт мусобақалари ўтказилаётганида жаҳондаги турли мамлакатларнинг ҳилпираб турган байроқларини кўриб, кўзингиз қувонади. Уларнинг ранг-баранглигини кўриб, олам қандай ранг-баранг, гўзал эканига амин бўласиз.

Демак, байроғимиз давлатимиз қиёфасини белгиловчи тимсоллардан бири бўлибгина қолмай, бизга оламни очиб берган барчамизни унинг гўзаллигидан баҳраманд этаётган омиллардан бири ҳам экан...

... Ўзбекистон телерадиокомпаниясида ишланган «Кўнгил кўчалари» видеофильмида бир эпизод бор. Фильм қаҳрамонларидан бири кинотеатр ёнидан ўтиб кетаётиб, майдондаги байроқ дастасига ўралиб қолганини кўради. У ён-верига қараб, ҳеч кимни тополмагач, кассага киради. Кассир аёл: «Сизга нечта билет керак» деб сўрайди. Қаҳрамон: «Байроқ дастасига ўралиб қолибди, раҳбарларингизга айтиб қўйсангиз, уни тўғрилаб қўйишса, — дейди. — Ахир байроқ ҳилпираб туриши керак-да», кассир аёл унга ҳайрон бўлиб қараб қолади-да: «Ўзингиз ким бўласиз» деб сўрайди. «Бунинг нима дахли бор, — дейди қаҳрамон жилмайиб. — Мен оддий бир фуқароман»... Сўнг ўша байроқнинг ҳилпираб тургани намоён бўлади.

Биз барчамиз мустақил Ватанимиз рамзи бўлган байроғимизга ана шундай муносабатда бўлишимиз керак, деб ўйлайман. Ватаннинг ҳар қарич ери, ҳар бир тимсоли ҳам Ватан. Унга содиқ, унга фидо бўлиб яшайлик.

Ҳилпирайвер, байроғим

М. ХЎЖАЕВ,
ЎзА шарҳловчиси.

Қарор ва ижро

ИШ ҲАҚИ ЎЗ ВАҚТИДА ТАРҚАТИЛЯПТИ

Самарқандлик пахтакорлар жорий йилда катта муваффақият қозондилар. Давлат қабул пунктларига 250 минг тоннадан зиёд қимматбаҳо саноат хом ашёси топширилди. Йил давомида қилинган фидокорона меҳнат, иш юритишда янги, истиқболли усуллар қўлланилганлиги, агротехника қоидаларига қатъий амал қилинганлиги боис режа ўз вақтида уддаланди.

Теримчиларга ўз вақтида иш ҳақи бериб борилганлиги ҳам қўлга киритилган ютуқлар омилларидан бири ҳисобланади. Вилоят ҳокимлигининг қарори билан 14 октябрдан бошлаб теримчиларнинг манфаатдорлиги оширилди. Барча туманларда ҳар бир килограмм саранжомланган пахта учун тўрт сўмдан ва иш ҳақини ҳар куни бериб бориш йўлга қўйилди. Йиғим-терим мавсуми иштирокчиларини маблағ билан таъминлаш, уларга молиявий хизмат кўрсатишда республика ихтисослаштирилган акционерлик-тижорат «Пахта-банк»и вилоят бўлими жамоасининг алоҳида ҳиссаси бор. Молиявий муассаса теримчиларга намунали хизмат кўрсатиб, суръатнинг ошишига катта ёрдам берди. Айниқса, Вазирлар Маҳкамасининг «1997 йилда йиғим-терим мавсумини ташкилий равишда ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ишда дастуриламал бўлди. Қарорда кўрсатилганидек, иш ҳақи дастлаб ҳар беш кунда бериб борилди. Теримчиларни нақд пул билан таъминлашда ҳам узилишларга йўл қўйилмади. Биз «Пахта-банк»нинг Самарқанд вилояти бўлими бошқарувчиси Фахриддин Ҳамроев билан пахтакорларга кўрсатилаётган молиявий хизмат, Вазирлар Маҳкамасининг қарори қандай ижро этилаётганлиги ва ушбу муҳим ҳужжатнинг режа уддаланишига қўшган ҳиссаси ва банк олдига қўйилган вазифалар қандай уддаланаётганлиги тўғрисида суҳбатлашдик.

— Фахриддин Бердиқулович, пахта терими мавсуми бошланиши олдидан матбуотда Вазирлар Маҳкамасининг «1997 йилда пахта йиғим-терими мавсумини ташкилий равишда ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Ушбу муҳим ҳужжатда Сиз раҳбарлик қилаётган молиявий муассаса олдига ҳам бир қатор масъулиятли вазифалар қўйилди. Қўйилган вазифалардан келиб чиқиб, мавсумни муваффақиятли ўтказиш, теримчиларга намунали хизмат кўрсатиш борасида нима ишлар қилинди?

— Ҳукумат қарори чиққанидан кейин биз вилоят ҳокимлиги билан келишган ҳолда олдимизга қўйилган вазифаларни бажариш бўйича штаб туздик. Вилоят банкидан унга етти киши аъзо қилиб киритилди. Худди шундай штаблар ҳар бир туман банкида ҳам ташкил қилинди. Уларнинг вазифаси олдимизга қўйилган вазифаларнинг ижросини назорат қилиш қилиб белгиланди.

Пахта йиғим-терими мавсумига намунали молия хизмати кўрсатишга тайёр ҳолда киришдик. Теримчиларга 14 октябргача бўлган даврда ҳар беш кунда иш ҳақи бериб борилди. Бу борада бирон бир узилишга йўл қўйилмади. Теримчиларнинг пули пахтазорда тарқатилди. 14 октябрдан кейин эса вилоят ҳокимлигининг қарорига кўра ҳар бир килограмм терилган хом ашё учун 4 сўмдан ва иш ҳақини ҳар куни беришга қарор қилинди. Бу табиийки, терим иштирокчиларининг манфаатдорлигини ошириб, кунлик суръатнинг кўтарилишига ёрдам берди.

Жорий йилнинг 30 октябрига қадар теримчиларга қарийб 901,5 миллион сўм миқдорида пул берилди. Шу билан бирга саранжомланган хом ашёни қуритиш, ортиш билан банд бўлган ишчилар ва уни қабул пунктларига транспортда етказиб берган тракторчиларга ҳам иш ҳақи ҳукумат қарорида кўрсатилганидек ҳар беш кунда берилялти. Бу табиийки, вилоятимиз режасининг бажарилишига катта ёрдам берди. Деҳқонларимиз давлатга 250 минг тоннадан зиёд қимматбаҳо саноат хом ашёсини сотиб, зиммаларидаги топшириқни шараф билан бажардилар. Биз ушбу ғалабада жамоанинг ҳам маълум миқдорда ҳиссаси борлигидан фахрланамиз.

— Иш ҳақининг ҳар куни бериб борилиши ва саранжомланган пахтанинг килограммига тўрт сўмдан пул берилиши, албатта терим суръатини оширишга ёрдам бериши шубҳасиз. Нақд пул масаласида муаммо бўлмаяптими? Бунинг учун қайси манбалардан фойдаланилди?

— Саволингиз жуда ўринли. Пахтакорларни ҳар куни нақд пул билан таъминлаш учун барча чора-тадбирларни кўрдик. Энг эътиборли томони шундаки, биз бунинг уддасидан чиқаяпмиз ҳам. Бунинг учун нақд пул тушадиган мижозларимизнинг маблағлари шунга йўналтирилди. Бундай мижозларга савдо ташкилотлари, маиший тармоқларда хизмат кўрсатувчи ва умумий овқатланиш шохобчалари киради. Шу билан бирга бошқа молия муассасаларидаги нақд пул тушумлари ҳам терим мавсуми учун йўналтирилди.

Ҳар бир килограмм пахта учун тўрт сўмдан ҳақ тўлаш йўлга қўйилгандан кейин терим суръати сезиларли даражада кўтарилди. Ҳеч қандай ташвиқотсиз одамларнинг ўзлари далага чиқишди. Илғор теримчиларнинг ҳар бири ҳозиргача 20-22 минг сўмгача иш ҳақи олишди. Хуллас, ишимизга шу кунгача ҳеч бир киши эътироз билдиргани йўқ.

— Фахриддин Бердиқулович, дебитор-кредитор қарзларнинг бартараф этилиши халқ хўжалигининг барқарор ишлашини таъминлайди. Шу билан бирга корхона, хўжалик ва ташкилот иқтисодиёти мустаҳкамланишига ёрдам беради. Бу борада қандай ишлар амалга оширилмоқда ва натижалари қандай бўлмоқда?

— Насияга мол бермаслик, яъни жамоаларнинг бир-биридан қарз бўлиб қолмай иш юритиши шу куннинг энг долзарб вазифаларидан биридир. Буни биринчи галда биз мижозларимиз ҳисобланган жамоаларнинг раҳбарларига тушунтиряпмиз. Шу билан бирга уларнинг фаолияти ҳам назоратга олинган. Бу борадаги Президентнинг фармонлари, ҳукуматнинг қарорларига ҳам қатъий амал қилинмоқда.

Дебитор-кредитор қарзларни бартараф этиш бўйича ҳар ойда банкнинг барча бўлимларида ягона молиявий кунлар ўтказилиб турилибди. Шу билан бирга қарзларнинг ҳосил бўлиш сабаблари ҳам атрофлича ўрганилмоқда. Бу борада уларга аниқ ёрдам берилялти. Шу боис қарзлар миқдори камайиб бормоқда. Масалан, жорий йилнинг тўққиз ойида дебитор қарзлар 1008 миллион сўмга, кредитор қарзлар 1664 миллион сўмга камайтирилди.

— Кейинги вақтда Президентимиз, ҳукуматимиз қишлоқ хўжалигига ғамхўрликни кучайтирмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг қарорига кўра етиштирилаётган пахта, ғалла ҳосили учун олдиндан аванс берилиши, хўжаликлар қарзларининг 2000 йилгача кечиктирилиши, марказлашган ҳолда имтиёзли кредитларнинг ажратилиши фикримизнинг далилидир. Банкнинг мижозларга бераётган кредитлари тўғрисида тўхталсангиз?

— Дарҳақиқат шундай. Ҳукуматимиз қишлоқ хўжалигига алоҳида эътибор бериб, ғамхўрликни кучайтирмоқда. Президентимиз халқ хўжалигидаги ишларнинг бориши кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларнинг самарасига боғлиқ, деб бир неча бор таъкидлаганлиги бежиз эмас. Жорий йилнинг тўққиз ойида банк томонидан 960,8 миллион сўм кредит ажратилган бўлиб, унинг асосий қисми қишлоқ хўжалиги ва унга хизмат кўрсатувчи ташкилотларига берилди. Шу билан бирга уларга ажратилаётган маблағларнинг кўпгина қисми имтиёзли кредит ҳисобланади. Шу боис вилоят хўжаликлари учун зарур бўлган минерал ўғит, техника ва бошқа зарур бўлган воситалар сотиб олинмоқда.

Мақсадимиз қишлоқ хўжалигига кўрсатилаётган хизмат сифатини янада ошириш ва унинг турларини кўпайтиришдир. Боиси мижозларимизнинг иқтисодий аҳволи қанчалик яхши бўлса, у олинган кредит ва унинг фоизларини тўлаш қобилиятига эга бўлади. Бундай жамоалар билан ишлаш бизга ҳам қулай ҳисобланади.

Ҳ. КАРИМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Ўрта Чирчиқ туманидаги Акмал Икромов номли жамоа хўжалигида фақат пахтачиликдагина эмас, чорвачиликда ҳам юқори кўрсаткичларга эришилмоқда. Чорвадорлар шу йилнинг ўн ойи давомида 140 бош соғин сигирнинг ҳар биридан кунига ўртача 8 литрдан сут соғиб олишга эришдилар. Шу даврда олинган бузоқлар сони 123 тага етди.

— Ҳар йили ем-хашак базаси мустаҳкамланаётгани, 380 бош қорамол белгиланган меъёр асосида парвариш қилинаётгани ва хизматчиларни рағбатлантириш яхши йўлга қўйилгани туфайли яхши натижалар қўлга киритилмоқда, — дейди ферма мудири Муҳиддин Ғафуров.

Фермада 276 тонна беда пичани, 115 тонна сомон, 30 тонна табиий пичан жамғарилди. Хўжаликда давлатга пахта топшириш йиллик режаси ортиғи билан адо этилгани туфайли озуқа-ем базасини мустаҳкамлашда қийинчиликлар бўлмаяпти.

Маҳсулдорликни оширишда Абдулла Акбаров, Абдуқаюм, Абдуқодир Эргашевлар, Салим Галиев, Бахтиёр Абдуқаххоров, Азиз Худойбердиев каби молбоқарлар, Ҳидоят Зокирова, Зуҳра Халилова каби сут соғувчилар бошқаларга ибрат кўрсатмоқдалар.

Суратларда: (чапдан ўнгга) молбоқарлардан Абдуқодир Эргашев, Абдулла Акбаров, ферма мудири Муҳиддин Ғафуров ҳамда ем-хашак ташувчи тракторчи Баҳодир Абдиевларни кўриб турибсиз.

Владимир ГРАНКИН олган суратлар.

ЖОНДОРДА БАЛИҚ НЕГА ТАНҚИС

Туман марказида жойлашган мўъжазгина деҳқон бозоридамиз. Ҳордиқ куни бўлгани учунми, атроф одамларга тўлиқ. Республикамизнинг бошқа жойларида бўлгани каби бу бозорда ҳам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сероб. Атрофда тўкинчилик, арзончилик, одамлар эмин-эркин бозор қилишмоқда. Диққатимиз навбатда турган кишиларга тушди. Қандайдир камёб буюм сотилаяпти деб ўйлагандик. Бориб қарасак, оддий балиқ сотилаяпти. Одамлар унча катта бўлмаган кафтдек йирикликдаги балиқларни килограммни 250 сўмдан талашиб харид қилишмоқда.

— Тортишманглар, икки-уч кундан кейин яна келтираман, — деб навбатда турганларни тинчитади сотувчи йигит. «Нега балиқ бу қадар қиммат?» деган саволимизга у ўттиз километр масофа босиб Қоракўлдан келганини пеш қилди. Жондор деҳқон бозорига қўшни туманлардан балиқ келтириб сотиш одат тусини олган. У ҳам аҳён-аҳёнда содир бўлади. Районда балиқ маҳсулотлари танқислиги сурункали тус олган. Наҳотки бу ҳудудда балиқчиликни ривожлантириш, аҳолига етарли миқдорда балиқ етказиб беришнинг иложи бўлмаса? Ёҳуд бу ерда балиқ ўстириш ҳавзаларини ташкил қилиш учун ер-сув танқислиги борми?

Районда балиқчиликни ривожлантириш ўчун зарур шарт-шароит керагидан ортиқроқ даражада. Балиқ етиштириш учун бу ердаги мавжуд қулайликларга фақат ҳавас қилиш мумкин. Агарда бу очилмаган хазинадан фойдаланиш йўлга қўйилса, Жондор нафақат ўзини, балки узоқ-яқин қўшни туманларга ҳам бу маҳсулотни жўнатиши мумкин.

— Жондор тумани ҳудудидаги мавжуд катта-кичик кўлларнинг умумий сатҳи 100 гектардан ошади. Ўз ҳолига ташлаб қўйилган, қамиш босган бу кўллардан билиб фойдаланилса, улар битмас-туганмас балиқ кони бўлиб хизмат қилиши турган гап. Бу бебаҳо табиий имкониятлардан фойдаланиш негадир тадбиркорлар назаридан четда қолаяпти.

Туманда балиқчиликни ривожлантиришга хизмат қиладиган бундай омилу имкониятлар фақат ушбу кўллардан иборат эмас. Зарафшон дарёсининг ўзанида яширинган имкониятлар янада қулай. Зарафшон дарёси ирмоғи тумандаги хўжаликлар майдонини оралаб 40 километр масофа босади. Дарёда сув жуда оз, лекин ўзан кенг, айрим жойларда соҳил оралиғи 1 километрга чўзилиб кетган. Ана шу катта майдонни банд қилган ўзан бўйлаб қанчалар йирик балиқчилик ҳавзалари барпо қилиш мумкин. Ҳақиқий тадбиркорга бундан ортиқ яна нима керак? Уларга саъй-ҳаракат,ҳафсала бўлса бас. Нега бу ишни қилаяпсизлар деб ҳеч ким уларнинг йўлини тўсмайди. Аксинча қўллаб-қувватлашади.

Бозор шароитида ишлаб чиқаришни талаб-эҳтиёж белгилайди, талабдан келиб чиқиб маҳсулот тайёрланади. Жондорда балиқ ва балиқ маҳсулотларига талаб ниҳоятда баланд. Аҳолининг балиққа бўлган талабини ким қондиради? Районда фаолият кўрсатиб келаётган тадбиркорлар палатаси ана шу нақд хазинага эътибор қаратмай келаётгани кишини таажжубга солади. Балким улар юқоридан махсус кўрсатма берилишини кутишаётгандир. Ҳозир қўл қовуштириб ўтириш фурсати эмас. Яхши тадбиркор элга мададкор, дейдилар. Районда ишсиз юрган кишилар топилади. Уларга ишчи ўринларини сиз яратиб бермасангиз, ким бу ишни қилади?

У. НАВРЎЗОВ,
Б. ҚАҲҲОРОВ.

ЭРТАНИНГ УМИДИ

Жўра акани илк бор вилоят фаоллар йиғинида кўргандим. Йиғинда кўп одам сўзга чиққанди ўшанда. Аммо ҳаммаси ҳам вилоят қишлоқ хўжалигидаги муаммони кўтариб, аниқ таклифини Жўра акадек дадил айтмаган эди. У куюниб хўжаликнинг 50-60 фоиз ери шўрланганини, зовурлар тўлиб кетганини, зах сувлар тортилмаётганини, мелиорация ва ирригация ишларига етарли аҳамият берилмай қўйилганини таъкидлаган эди. Хуллас, раис тилга олган муаммолар кўпчиликнинг дилидаги гаплар эди.

РАИС ҲИКОЯСИ: Юртбошимиз ташаббус кўрсатиб, қишлоқ хўжалигини атрофлича таҳлил қилиб қандай қилса уни ривожлантириш мумкин деган долзарб масалани ўртага қўйдилар.

Куйиб-ёниб ишламасак, эртага аҳволни ўнглаш қийин кечади. Тўғри, ҳеч ким четдан келиб камчилигимизни тузатиб бермайди. Ҳаммасини ўзимиз бажаришимиз шарт. Фақат бу ишларни кўпнинг кенгаши, маслаҳатига қулоқ солиб, ота-боболаримиз тўплаган бой тажрибаси асосида амалга оширишимиз лозим.

Раисликка сайланган кезларим очиғи, жуда қийналдим. Эплай оламанми, йўқми деб кўп ўйладим. Чунки унгача асосан ҳисоб-китоб, иқтисод масалалари билан шуғулланганим боис раҳбарликда ҳали тажрибам йўқ эди. Ниҳоят, катта-кичик ишондими эплайман деган қатъий қарорга келдим. Демак, хўжалик ер шароитини яхшилаш, аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш, ҳосилдорликни кўтариш аввало менинг зиммамда экан, ҳар қанча қийин бўлмасин жамоа аъзолари ҳамжиҳатлигида ишни охирига етказишга аҳд қилдим.

Хўжаликда бу йил 654 гектар ерда пахта етиштирилди. 23 октябргача Чиноз пахта тозалаш корхонасига 1650 тоннага яқин хом ашё топширилди. Оқ олтиннинг 80 фоизи юқори навларга қабул қилинди. Жамоа аъзолари давлатга яна 200 тонна жавоҳир сотиб, ҳосилдорликни 30 центнерга етказиш ниятидалар.

Дарҳақиқат, жами муваффақиятнинг омили меҳнатда. Сидқидил интилганга ўзи етказади дейишади. Ж. Абдуназаров ернинг ҳар қаричини, шароитни ҳисобга олиб экин парваришини ташкил этди. Дала юмушларини муддатида ўтказди. Ҳосилни эрта йиғиштирди. Буни Баҳриддин Жураев етакчи бригада мисолида ҳам кўриш мўмкин. Заршунослар 40 гектар ерда деҳқончилик қилишди. Очиқ майдонларда парваришланган экин ҳосили ҳам плёнка остидагиси билан қарийб баравар етилди. Бригада азаматлари биринчи октябрдаёқ топшириқни қойиллатишди. Чинозда манаман деганларнинг кўпини ортда қолдиришди. Гектаридан ўртача йиғиштирилган дур 35 центнердан-га яқинлашди.

Четдан ҳашарчи олишмади. Пахта пули ўзларида қолди. Ҳатто терим машиналарини қўшни хўжаликларга ёрдамга юборишди. Серғайрат теримчилар М. Бегова, Ҳ. Зокирова, А. Шарипова, О. Ташенов, И. Бойназаров, Қ. Ирисбоевлар мавсумда пешқадамлар сафида бормоқдалар. Уларнинг ҳозиргача хирмонга тўккан пахтаси 5—6 тоннадан ошди.

Муваффақиятнинг яна бир сири, экин майдонлари оилавий ижарачилар тасарруфида. Ер меники деган тушунча эгалари кўнглини хотиржам қилган. Ғалла майдонлари 5 гектаргача, пахта 3 гектаргача тақсимланган.

РАИС ҲИКОЯСИ: Ҳамма жойида биринчи ўринда моддий манфаатдорлик туради. Биринчи октябрдан ҳар 50 кило пахта терган теримчи ишлаб чиқарилган нархда пахта ёғи олишини эълон қилдик. Шу боис терим суръати тушмади. Ундан ташқари 1995 йилда топширган ортиқча толамиз ҳисобига тушган 2,5 миллион сўм пулни қўшимча маош сифатида тарқатдик. Аъзолар ойма-ой меҳнат ҳақларини олишаяпти. Бирон ташкилотдан қарзимиз йўқ. Яқинда мулкчиликнинг пай усулига ўтамиз. Ҳозир кимнинг қанча улуши бор, аниқланаяпти. Керакли ҳужжатлар тайёрланаяпти. Соҳани ривожлантириш, деҳқонни бой қилишнинг энг мақбул йўли шу.

Охирги икки йилда хонадонлар тўла газлаштирилди. 400 ўринли янги мактаб фойдаланишга топширилди. Чекка қишлоқларга ичимлик суви келтирилаяпти. Қишлоқ шифокорлик пункти қурилишига тараддуд кўрилмоқда.

У ерда кўм-кўк ғалла майсаларини кўрган кишининг ҳаваси келади. 501 гектарга кузги ғалла экилган эди. 200 гектардагиси бир қарич бўлиб қолди. Кўчатлари бақувват. 300 гектардан зиёд ердаги экин суғорилди. «Уруғ сара, экиш пайтида ўғит берилди, вақтида суғорилаяпти, ниятимизга етказса, 50 центнердан кам бўлмайди», дейди у.

Чиноз туманидаги мазкур Собир Раҳимов номли жамоа хўжаликда катта-кичик билан гурунглашдик. Қайтишимизда теримчилар тушликка келишаётган эди. Юзларида мамнунлик ифодаси. Демак, ишлари яхши, эртанги кундан кўнгиллари тўқ. Инсон учун энг муҳими ҳам шу аслида.

Р. РАВШАНОВ.

Ислоҳотларни жадаллаштириш ҳаётий зарурат

ХОНҚА ТАЖРИБАСИ

Кейинги йилларда Хонқа тумани қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотлар муваффақиятли амалга оширилаётганлиги боис режалар ўз вақтида бажарилиб, тармоқдан одамларнинг манфаатдорлиги ошиб бормоқда. Туман жорий йилда пахта тайёрлаш режасини республикада биринчилардан бўлиб бажарди. Ғаллачилик соҳасида ҳам юқори натижаларга эришилди. Халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам ижобий ишлар амалга оширилмоқда.

Шу боис туманда ободончилик, маданий-маиший бинолар қурилиши, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ишлари ва маънавият ривожига алоҳида эътибор берияпти.

Қуйида туман қишлоқ хўжалигида тўпланган тажриба, иқтисодий ислоҳотлар самараси, келгусида амалга оширилиши режалаштирилаётган чора-тадбирлар тўғрисида ҳикоя қилинади.

Туманда ҳар йили кузги-қишки ишларни амалга оширишга алоҳида эътибор берилянти. Утган йили ҳам ғўзапоялар йиғиштириб олингач, ер чуқур шудгор қилинди. Бунинг учун техника, иш кучи сафарбар этилди. Қишда эса ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш асосий вазифа қилиб қўйилди. Шўр ювишга алоҳида эътибор берилди. Бу борада ниҳоятда катта ишлар амалга оширилди. Боиси, шароит шундай чора-тадбирларни оби-тобида ўтказишни талаб қилади. Уста деҳқонлар билан маслаҳатлашиб олинди: ер яхшилаб экишга тайёрланса, унинг унумдорлиги оширилса, мўлжалдаги ҳосилни олиш мумкин бўлади. Баҳорда чигит қўшқаторлаб экилди. Уруғликни тайёрлашга ҳам алоҳида эътибор берилди. Шароитга мос, эртапишар, серҳосил навлар қадалди.

Масалан, «Ф-175», «Юлдуз» навлари экилди. Уларни парваришлаш оби-тобида олиб борилди. Агротехника қоидаларига қатъий амал қилинди. Натижа ёмон бўлмади. Ҳосил кутилганидан эрта етилди. Мавжуд 11 минг гектар майдоннинг гектаридан 37 центнердан зиёд ҳосил олишга муваффақ бўлинди. Плёнка остига чигит экилган ерлар ҳам ўзини тўла оқлади. 1,5 минг гектар пайкалга ана шундай усулда уруғлик қадалган эди. Унинг гектаридан 40 центнердан ошириб пахта олинди.

Ерни экишга яхшилаб тайёрлаш, унинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, уруғликка алоҳида эътибор бериш муваффақиятларнинг асосий омилларидан бўлди. Шу кундаги ҳисоб-китобларга кўра тармоқдан катта даромад олиш кўзда тутиляпти. Шу билан бирга келгусида чигит плёнка остига экилган майдонлар ҳажмини кенгайтириб бориш ҳам мўлжалланмоқда.

Туман режани вилоятда иккинчи бўлиб уддалади. Топшириқ 32.400 тонна хом ашё тайёрлаш эди. Ҳозиргача уюлган хирмон 39 минг тоннадан ошиб кетди. Пахтакорларнинг нияти ҳосилдорликни 40 центнерга етказиш.

Туманда ғаллачиликка ҳам эътибор кучайиб бормоқда. Тармоқдаги кўрсаткичлар йилдан-йилга яхшиланиб бормоқда. Бу борада амалга оширилаётган ишлар ўзининг самарасини беряпти.

Соҳа ишчиларининг жорий йилги фаолияти бунга яққол мисол бўла олади. Тармоқнинг ўзидан 40 миллион сўмга яқин соф даромад олинди. Ғаллакорларнинг фидокорона меҳнати туфайли юқори натижаларга эришилди. Бу борадаги изланишлар ҳам ўзининг натижасини беряпти. Ҳосилдорлик 48,8 центнерни ташкил қилди. 10 минг тонна ғалла ишлаб чиқарилиб, унинг 3,5 минг тоннаси давлатга сотилди. Ал-Хоразмий номли, «Ғалаба» хўжаликларида эса ҳосилдорлик 60 центнердан ортиқни ташкил қилди.

Хўжаликлар тармоқдан олинган фойда ҳисобига барча қарзларни узди. Энг муҳими ундан одамларнинг манфаатдорлиги ҳам ошиб бормоқда. Аҳоли томорқасида ҳам буғдой экиб катта миқдорда ғалла оляпти. Туманда томорқа учун ажратилган ер майдони 1780 гектарни ташкил қилади. Утган йили унинг 1000 гектарига буғдой экилган эди. Жорий йилда одамлар юқори ҳосил олиш мумкинлигини, шу билан бирга, унинг иқтисодий самарасини сезишгач, барча томорқа майдонларга ғалла экишди. Шу билан бирга боғларнинг ичига ҳам буғдой қадалди.

Эришилган муваффақиятларнинг асосий омилларидан бири бу борада ҳам уруғликка алоҳида эътибор берилганлигидир. Келгусида уруғлик буғдойни туманнинг ўзида тайёрлаш мақсад қилиб қўйилган. Яқинда кузги экиш муваффақиятли тугалланди. Ушбу мавсум сифатли ва ўз вақтида якунланди. Боиси унга пухта тайёргарлик кўрилганди. Уруғлик ғалланинг асосий қисми шу ерда етиштирилди. У яқинда ишга туширилган уруғликни саралайдиган цехда тайёрланди.

Тармоқдаги ютуқларнинг омилларидан яна бири ўтган йили кузнинг охирида ғалла майсаларини кўмадиган даражада гўнг солинганлигидир. Бу биринчидан, ниҳолларни қишда совуқдан сақлашга ёрдам берган бўлса, иккинчидан, улар қиш давомида ўғитга тўйинди. Шу билан бирга баҳорга келиб майсаларнинг баравж ривожланишига кўмак берди.

Хуллас, ғаллачиликка эътибор кучайиб боряпти. Бу борада деҳқонларда катта тажриба ҳам тўпланди. Келгуси йили эса ҳар гектар майдондан 70 центнердан ошириб ҳосил етиштириш мўлжалланмоқда. Бунинг учун барча шарт-шароит мавжуд.

Бу ерда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаб, маҳсулот ҳолида ишлаб чиқаришга ҳам алоҳида эътибор беріляпти. Асосий мақсад чет эл сармояларини жалб қилиш йўли билан корхоналар қуриб, иқтисодиётни мустаҳкамлаш, аҳолини иш билан таъминлаш, маҳсулот турларини кўпайтиришга қаратилгандир.

Дастлаб туман ҳокимлигида бу борада кенг кўламдаги ишларни амалга ошириш бўйича дастур тузилди. Кўпгина лойиҳалар ишлаб чиқилди. Ҳозир шу асосда катта ишлар қилиняпти. Энг муҳими, турли тармоқлар бўйича ҳар хил маҳсулот ишлаб чиқариш режалаштирилган. Яқинда иккита иссиқхона чет эл компанияларига берилди. Айни пайтда уларга замонавий жиҳозлар олиб келиб ўрнатилган. Қиш мавсумида ҳар бир квадрат метрдан 20 килограмм сабзавот етиштириш, ҳаммаси бўлиб 70—80 миллион сўмлик маҳсулот сотиш мўлжалланмоқда. Иссиқхоналарни жиҳозлаш, ҳосилдор уруғлар экиш, хуллас, уларни тўла ишга тушириш учун 400 минг АҚШ доллари сарфланди.

Хонқадаги дон маҳсулотлари комбинатида бир неча турдаги нон маҳсулотлари, етиштирилган мевалардан сок ишлаб чиқариш режалаштирилган бўлиб, бу борада ҳам чет эл фирмалари билан битим имзоланди. Ҳозир шу асосда иш олиб бориляпти. Япониянинг «Чори» фирмаси билан сувни туздан тозалайдиган қурилма яратиш бўйича ҳам лойиҳа тайёрланмоқда. Унинг қиймати бир неча миллион АҚШ долларини ташкил қилади.

Хуллас, бу борада амалга оширилаётган ишларнинг ўз самарасини бериши аниқ. Энг муҳими, қурилган корхоналарда аҳоли учун ишчи ўринлари яратилади, туман иқтисодиётига катта фойда келтиради.

Маънавият ва маърифат масалалари, маданий-маиший биноларни қуриш ишлари ҳам туман ҳокимлигининг назоратида. Бу борада ҳам иш дастур асосида амалга оширилмоқда.

Шу ерда Хива шаҳрининг 2500 йиллиги нишонланишини айтиб ўтишни лозим деб ҳисоблаймиз. Боиси дунё миқёсида бундай тантаналарнинг ўтказилиши туман аҳолисининг ҳам кайфияти ва руҳини кўтарди. Тарихга, қадриятларга бундай эътибор берилаётганлиги, табиийки, одамларга узоқ йилларга етадиган маънавий озиқа беради.

Хонқанинг ўзи ҳам бой тарихга эга. Яқинда уни ўрганиш, ёзиш бўйича комиссия тузилди. Келгуси йили тўпланган ҳужжатларни китоб ҳолида босиб чиқариш мўлжалланмоқда. Нашр учун кетадиган харажатларни иқтисодий жиҳатдан бақувват корхоналар ўз зиммасига олади. «Маънавият ва маърифат» марказининг туман бўлими учун алоҳида бино ажратилди.

Маҳаллаларда, иш жойларида Президентимиз олиб бораётган одилона сиёсатнинг моҳияти тушунтирилмоқда, маънавият масалалари бўйича лекциялар, жонли суҳбатлар ўтказилаяпти. Кўпгина мактаб, касалхона, ишлаб чиқариш корхоналарида маънавият хоналари очилган бўлиб, уларда одамлар ишдан бўш вақтларида ўзларига зарур бўлган маълумотлар билан танишмоқдалар.

Хуллас, Хонқада халқ хўжалигининг барча соҳаларида амалга оширилаётган ишлар диққатга сазовордир. Энг муҳими ишдан одамларнинг манфаатдорлиги ошиб, уларнинг пировард натижадан кўнгли тўқ бўлиб бормоқда. Ишнинг шундай ташкил қилинганлиги боис ютуқлар ошяпти. Шу йил 7 октябрда Вазирлар Маҳкамасида қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларнинг бориши муҳокама қилинган йиғилишда Президентимиз Хоразм вилоятида амалга оширилаётган ишларга юқори баҳо бериб, тўпланган тажрибани оммалаштириш тўғрисида гапирди. Табиийки, қўлга киритилган муваффақиятларда хонқаликларнинг ҳам алоҳида ўрни бор.

Ҳ. БОЛТАЕВ.

ДАРОМАД САЛМОҚЛИ, ТУРМУШ МАРОҚЛИ

Ғиждувон туманидаги Абдухолиқ Ғиждувоний номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Неъмат ҚУДРАТОВ ҳикоя қилади

Куз — деҳқон ғалвирни сувдан кўтарадиган, йил бўйи пешона тер тўкиб қилган меҳнатини сарҳисоб этадиган, харажат ва даромадларни тарози палласига қўядиган палла. Шундай пайтда ҳар бир деҳқон, бригадир, хўжалик раҳбари, мутахассислар хирмонлар салмоғидан келиб чиққан ҳолда кўриладиган фойдани ҳисоб-китоб қилишади, даромадни қандай тадбирларга сарфлашни мўлжаллаб олишади. Йил давомида йўл қўйилган камчиликлар, даромадни қай даражада камайтирганлиги ҳақида мушоҳада юритиб, бундай нуқсонларни келгусида такрорламасликни кўнгилга тугиб қўйишади.

Кеча оқшом туман марказида ўтказилган йиғиндан хўжаликка қайтаётганимизда бу йилги ишларни бир-бир хаёлдан ўтказиб, эришилган натижаларни таҳлил қилиб келдим. Шунда йирик хўжалигимиз миришкорларининг 1997 йилдаги яратувчилик меҳнатлари, баҳор, ёз, кузда чеккан заҳматлари кўз олдимдан ўтиб, вужудга келтирилган пахта хирмонлари, етиштирилган тонна-тонна ғалла, сабзавот, мева-узум, чорвачилик маҳсулотлари хаёлимда гавдаланди. Хўжалигимиз иқтисодининг ўзагини ташкил этувчи пахтачилик соҳасида бу йил қўлга киритилган муваффақиятлар ҳақида ўйлар эканман, дилим янада равшан тортиб кетди. Чунки қалоқ қўлли заршуносларимиз фақат Ғиждувон туманидагина эмас, балки Бухоро вилоятида катта ғалабага эришдилар. 851 гектар ерга эзгу ният билан чигит қадаб, фидокорона меҳнат қилган пахтакорларимиз ҳозиргача 3600 тоннадан зиёд оқ олтин сотишга, режани 106 фоизга бажаришга муваффақ бўлдилар.

Ҳосилдорлик борасида эришилган натижа ҳар бир кишини хурсанд қилади. Чунки ҳосилдорлик қанчалик юқори бўлса, ҳар бир гектар ердан олинадиган даромад, пировард натижада кўриладиган фойда салмоғи шунча кўпаяди. Тармоқдан олинадиган фойда салмоқли бўлса, деҳқонларнинг, хўжалигимиз барча аъзоларининг турмуши мароқли, ҳаёти мазмунли, фаровон бўлади. Хўжалигимиз бўйича пахта ҳосилдорлиги бу йил 42,5 центнердан ошганлиги алоҳида таъкидлашга молик кўрсаткичдир. Мамлакатимиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш бўйича тузилган республика комиссиясининг дастлабки йиғилишида хўжалигимиз пахтачиликда бу йил эришган натижаларни бошқаларга таққослаганликларидан, тажрибамизни намуна қилиб кўрсатганликларидан заршуносларимиз боши осмонга етди. Юртбошимизнинг бу эътирофи хўжалигимиз аъзоларини янада унумли, самарали ишлашга, фойдани кўпайтириб, турмуш даражасини кўтаришга ундади.

Пахтачилик соҳасида эришилган ютуқлар, унинг омиллари хусусида мушоҳада этар эканман, янги усулларни дадил қўллаётганлигимиз, хусусан, чигитни плёнка остига экиш технологиясини кенг татбиқ этаётганлигимизни таъкидлаш зарур. 1997 йили 105 гектар ерда шундай янги усулда деҳқончилик қилиниб, бу майдонлардан ўртача 47 центнердан хирмон кўтарилди. Янгиликни изчиллик билан татбиқ этишда хўжалигимиз бош ҳосилоти Турсун Мўминов алоҳида жонбозлик кўрсатди.

Республикамиз учун ғоят муҳим янгилик бўлган чигитни плёнка остига экишга асосланган технологияни татбиқ этишда тажрибали пахтакор Нуриддин Уроқов етакчилигидаги бригада жамоаси катта муваффақиятга эришди. Бу бригада 16 гектар ерга чигитни плёнка остига мақбул муддатда экиб, баҳорги агротехника тадбирларини кўнгилдагидек адо этди. Барча юмушлар меҳр билан бажарилганлиги туфайли ҳар гектар ерда 150 минг туп ғўза ниҳоли бўлишига эришилди. Экин қатор ораларига ўз вақтида ишлов берилганлиги, маромда суғорилганлиги ва озиқлантирилганлиги туфайли мўл ҳосил етиштирилди. Бригаданинг чигит плёнка остига экилган майдонларидан гектар бошига ўртача 52 центнердан ошириб ҳосил саранжомлаб олинди.

Хўжалигимизнинг яна олтита бригадаси худди шу илғор усулни қўллаб, қувончли ютуқларни қўлга киритди. Маҳмуд Умуров, Ислом Очилов, Сувон Латипов, Тўймурод Норов, Раҳмон Суянов, Зариф Ортиқовлар раҳбарлигидаги бригадалар 48-52 центнердан хирмон кўтардилар. Ана шу жамоаларда иқтисодий кўрсаткичлар юқори бўлганлиги туфайли уларнинг хўжалик йилида кўрадиган даромади, фойдаси салмоқли бўлиши тайин. Зотан, фойда кўзга кўринарли бўлгандан сўнг заршуносларнинг турмуш даражаси ҳам кўтарилади.

Кўп йиллардан бери фойдаланиб келинаётган анъанавий усулда деҳқончилик қилган бир қатор пахтачилик бригадаларининг жамоалари ҳам ўзларининг бой тажрибаларини ишга солиб, мўл ҳосил етиштиришга ва уни тўла-тўкис саранжомлаб олишга муваффақ бўлдилар. Хусусан, Жаббор Облаев, Олим Мўминов етакчилигидаги бригадаларнинг моҳир заршунослари юқори ҳосилдорликка эришдилар.

Ғиждувон пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти, унга қарашли тайёрлов шохобчалари олдидан ўтар эканмиз, [illegible] тоғлари — усти брезент билан ёпиб қўйилган пахта хирмонларини кўриб, қалбимизни фахр-ифтихор туйғулари қамраб олади. Кўзни қувонтирувчи ана шу хирмонларда халқимизнинг ризқ-насибаси мужассам бўлган. Бу салобатли хирмонларга назар ташлар эканмиз, қуйидаги сермаъно сўзлар ёдга тушади. «Пахта — есанг овқат, кийсанг либос, сотсанг тилла». Дарҳақиқат, бу қимматбаҳо хом ашё туфайли иқтисодиётнинг кўпгина жабҳаларини ривожлантириш имконияти мавжуд. Шундай ўй-фикрларни мушоҳада этар эканмиз, ҳосил ғоят катта меҳнат, не-не қийинчиликлар эвазига етиштирилганлиги, уни йиғиб-териб олишдаги саъй-ҳаракатлар ёдга тушади. Заршуносларимиз баҳордан кузгача ғўзани қанчадан-қанча машаққатлар билан парвариш қиладилар. Доно кишилар пахта етиштиришни гўдакни парваришлаб, тарбиялашдек ғоят қийин ишга ўхшатишгани бежиз эмас. Ана шулар ҳақида ўйлар эканман, хўжалигимизнинг ғўза парваришида пешона тер тўкадиган сувчилари, механизаторлари, ҳосил йиғим-теримида жонбозлик кўрсатаётган чевар теримчилари бир-бир кўз олдимдан ўтади. Бу йилги мўл ҳосилни етиштиришда Қаюм Абдуллаев, Муталлиб Холов, Барот Қурбонов, Истам Ҳожиев, Ражаб Қосимов сингари тажрибали сувчиларимизнинг, Зарип Бозоров, Бахтиёр Бердиев, Ҳасан Очилов, Жамол Истатов, Зикрилло Қўлдошев, Истат Асатов каби моҳир механизаторларнинг ҳиссаси ғоят катта бўлди. Техника жиловкорлари ёз бўйи ғўза қатор ораларига меҳр билан ишлов беришган бўлса, кузда йиғиб-териб олинган ҳосилни тайёрлов шохобчаларига пешма-пеш етказиб туришди. Хўжалигимиз хирмонига барака киритган кўпмингкилограммчилик ҳаракати ташаббускорлари ва уларнинг издошлари меҳнати алоҳида таҳсинга лойиқ. Холбиби Содиқова, Розия Шодиева, Ойиста Тешаева, Шамсия Жамолова сингари чевар теримчилар бу йилги мавсумда 8-10 тоннадан ошириб дурдона теришга муваффақ бўлдилар.

Туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасида ўтказилган йиғиндан қайтиб, хўжалик идорасига кирганимиздан сўнг бош иқтисодчи Ислом Аслонов билан мажлисда муҳокама этилган масалаларни яна бир карра таҳлил этиб чиқдик. Ана шу навбатдаги вазифаларни бажариш бўйича мутахассислар, бригада бошлиқлари ва бошқа фаоллар билан маслаҳатлашиб олишни режалаштириб қўйдик. Бу йил қишлоқ хўжалигининг барча соҳаларида қувончли ютуқлар қўлга киритилганлиги, айниқса, пахтачиликдан салмоқли даромад олиш кутилаётганлиги жамоамизнинг ҳар бир аъзосини хурсанд қилиб, келгуси ишларга комил ишонч билан киришишга ундаяпти. Зотан, эришилган натижалар билан кифояланмай, янада илдам одим ташлаш ислоҳотларни изчил амалга ошириб, иқти[illegible]ни мустаҳкамлашнинг асосий шарти ҳисобланади.

Суҳбатдош:
С. САЙДАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ЯШИЛ МАЙСАЛАР

Сирдарё туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги аъзолари пахтачилик билан бир қаторда дончиликни ривожлантириш йўлида ҳам фидокорона меҳнат қилиб, дуруст натижаларга эришмоқдалар. Ғаллакорлар бу йил 328 гектар ерга Андижондан олиб келинган, серҳосил «Скифиянка» навли уруғ қадашди. Мавжуд экин майдонлари 17 та ижарачи оилаларга тақсимлаб берилган.

Уруғни ўз вақтида, сифатли экиб олишда Эргаш Саттderов, Сафар Машарипов, Раҳим Шодмонов сингари механизаторлар фидойилик кўрсатишди. Ҳозир барча майдондаги уруғ бир текис униб чиқиб, пайкаллар яшил либосга бурканган. Шу кунларда ғаллазорларга иккинчи сув шарбат билан қўшиб берилмоқда.

Оилавий ижарачилардан Абдураззоқ Бўронов, Турсунбой Тўйчиев, Жўра Шоймонов, Икром Наврўзов, Ғайбулло Ортиқовлар ўзларига бириктирилган майдондаги ниҳолларни меҳр билан парваришлашда ҳамкасбларига намуна бўлмоқдалар. Улар келгуси йили 40-45 центнерлик маррани кўзлаб иш юритмоқдалар.

— Миришкор деҳқонларимизнинг фидойилиги туфайли жорий йилда давлатга ғалла, пахта сотиш режалари ҳам шараф билан уддаланди, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Исоқул Қўшбоқов. —Мавсумда ялпи сафарбарликни таъминлашга катта эътибор берилганлиги ютуқларимиз омили бўлди.

Шу кунларда жамоа миришкорлари пахтадан бўшаган майдонларни пешма-пеш шудгорлаб, келгуси йил ҳосилига мустаҳкам замин яратмоқдалар.

Э. ҲАСАНОВ.

Уйчи туманидаги А. Мўминов номли жамоа хўжалиги миришкорлари жорий йилда 47 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, юқори натижаларга эришдилар. Тажриба ва ташаббуслар кенг қўлланилганлиги боис, пахтадан ҳосилдорлик 34,5 центнерга етди.

Суратда: (чапдан) бригада бошлиғи Маҳмуджон Нажмиддинов, илғор теримчилар Зарифа Юсупова, Шарифа Абдуллаева, Сожида Ризаевалар.

А. ЮСУФБЕКОВ олган сурат.

Табиат ва инсон

ЗАМИННИ ЭЪЗОЗЛАШ БАРЧАГА ФАРЗ

Бизда табиий шароитлар асл ҳолида сақланиб қолган гўшалар мавжуд. Лекин қатор экологик кўнгилсизликлар яққол кўрсатдики, она табиатни, атроф-муҳитни асрашга эътибор кучайтирилмаса, вазият кундан-кун мушкуллашади.

Хўш, республикамизда бу борада аҳвол қандай? Мустақилликка эришилгандан кейин табиатни асрашга муносабат ўзгаряптими? Бу соҳада қайси йўналишларда ишлар олиб борилмоқда?

Табиатни муҳофаза қилиш республика Давлат қўмитаси раиси А. ҲАБИБУЛЛАЕВ билан ана шу мавзуда суҳбатда бўлдик.

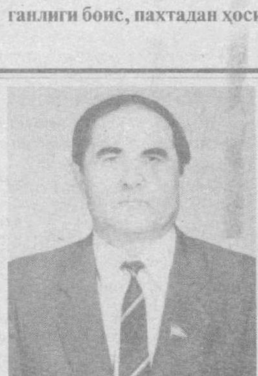

— Асхад Шарипович!

Олдинги тузум пайтида инсон табиатни ўз иродасига бўйсундириш лозим, деган ақида устивор эди. Натижада баъзи ҳудудларда экологик мувозанат бузилиб, ғоят ташвишланарли вазиятлар юзага келди. Бу биз учун аччиқ сабоқ бўлди.

—Инсон ўз эҳтиёжларини табиат, унинг манбалари орқали қондиради. Инсон табиатдан фойдаланади, у яратган табиий шароитни ўз ҳаёт тарзига мослаштиришга ҳаракат қилади, ҳатто табиатни ўз иродасига бўйсиндиришга мажбурлаш ҳолларини кўплаб учратиш мумкин. Табиатдаги мавжуд мутаносиблик, мувозанат қонунларини хаспўшлаш, табиатга ва унинг неъматларига суиистеъмолчилик билан муносабатда бўлиш ҳозирда мавжуд экологик, табиат, унинг бойликлари ва манбаларидан ноокилона фойдаланиш билан боғлиқ қатор муаммоларни кенг маънода олдинги давридаги суиистеъмолчиликнинг, бирёқламаликнинг касофати деб қараш мумкин.

Ҳозирда илмий-техника тараққиёти асрида, инсоннинг эҳтиёжлари шунчалар кўпайиб бораяптики, уларни қондириш учун табиатга, унинг бойликларига тубсиз, ҳисобсиз деб, унга фақат истеъмол манбаи сифатида қараш, табиий бойликлардан оқилона фойдаланишга етарли аҳамият бермаслик, атроф-муҳитнинг ифлослантирилиши натижасида баъзи ҳудудларда экологик мувозанатнинг бузилиши — бу биз учун катта сабоқдир.

Бу муаммолар энг асосий табиий бойликларга, ер, сув ва бошқа табиат неъматларига бўлган мулкчиликнинг ва уларнинг текинга фойдаланиш учун берилиши, табиатга келтирилган зарарни тўлалигича иқтисодий қопланмаслик, яъни табиатдан фойдаланишда иқтисодий чораларининг йўқлиги натижасида вужудга келди. Бу ўз навбатида кишиларда табиатга нисбатан беписандлик кайфиятларини ҳам келтириб чиқарган омил десак муболаға бўлмайди.

— Табиатни муҳофаза қилиш деган тушунча қайси омилларни ўз ичига олади?

— Табиатни муҳофаза қилиш деган тушунча кенг маънода табиат, инсон ва унинг фаолияти ўртасидаги муносабатни бошқариш, уларнинг мутаносиблиги, бирлигини сақлаб қолиш, демакдир. Табиатни муҳофаза қилишнинг омиллари деганда, ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий усуллар асосида табиий шароитни сақлаб қолиш, табиий манбалардан, бойликларидан оқилона фойдаланиш тушунилади. Бу эса ўз навбатида инсон ва табиат ўртасидаги муносабатларнинг уйғунлигига эришишни, инсоннинг яшаши учун муқобил шароитни таъминлашдан иборатдир. Табиатнинг барча манбалари, яъни ер, сув, табиий бойликлар (маъданлар), ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ва атмосфера ҳавоси муҳофаза объектлари ҳисобланади.

Бундан ташқари давлат қўриқхоналари, миллий, тарихий-табиий ва мемориал парклар, табиат яратган ёдгорликлар, ботаника ва ҳайвонот боғлари, дендрарийлар, «Қизил китоб»ларга киритилган ўсимлик ва ҳайвонот олами алоҳида муҳофаза қилинадиган табиий ҳудудлар ва объектлар ҳисобланади. Бундай муҳофазага курорт ва рекреация зоналари, ер ости ва усти сув манбалари, нодир ва қимматбаҳо металлар конлари ҳам лойиқдир. Умуман, табиатни муҳофаза қилишга эътиборсиз равишда барқарор ривожланишга эришиб бўлмаслиги аёндир.

— Мамлакатимиз ҳудудида мустақиллик йилларида табиатни муҳофаза қилиш юзасидан амалга оширилаётган муҳим тадбирлар қандай самара бермоқда?

— Республиканинг мустақилликка эришиши, иқтисодий ривожланишнинг бозор муносабатларига ўтаётганлиги шароитида экология ва иқтисодий ривожланишини мувофиқлаштиришда ҳам янгича ёндашувларни, хусусан табиатни муҳофаза қилиш ва табиатдан фойдаланиш соҳасида янги ёндашув ва усулларни қўллаш ва шакллантиришга ҳам алоҳида талабларни қўймоқда.

1992 йилнинг 9 декабрида қабул қилинган Узбекистон Республикасининг «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги» Қонунни бу борада биринчи собит қадам қўйди. У «инсон ва табиат ўртасидаги муносабатлар уйғун мувозанатда ривожланишини, экология тизимлари, табиат комплекслари ва айрим объектлар муҳофаза қилинишини таъминлашдан, фуқароларнинг қулай атроф-муҳитга эга бўлиш ҳуқуқини кафолатлаш» билан бирга «табиий муҳит шароитларини сақлашнинг, табиий ресурслардан оқилона фойдаланишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий асосларини белгилаб беради. «Ер тўғрисида», «Сув ва ундан фойдаланиш», «Алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар», «Ер ости бойликлари», «Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш» ва бошқа қонунлар қайта қабул қилинди. Уларда табиий манбаалар муҳофазаси ва улардан оқилона фойдаланишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий асослари чуқур ўрин олган.

Орол денгизи ва Оролбўйи ҳудудларидаги танг экологик ҳолатни бартараф этиш борасида республикамизда улкан ишлар амалга оширилмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Ассамблеяларида Президентимиз томонидан ушбу муаммонинг кўтарилиши, Марказий Осиё давлатлари президентларининг доимий учрашувлари натижасида 1995 йил сентябрда «Орол денгизи ҳавзаси давлатларининг барқарор ривожланиши тўғрисидаги» Нукус декларациясининг қабул қилиниши ва пировардида бу масала юзасидан ҳозирда амалга оширилаётган ишлар барча учун аёндир.

«Табиатни муҳофаза қилиш» Қонунини амалга жорий этиш бўйича ҳам, жумладан табиатдан фойдаланиш соҳасига иқтисодий чора-тадбирларни жорий этиш бўйича Республикамизда қатъий давлат сиёсати амалга оширилмоқда.

1992 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб, Узбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 29 июнь 303-сон қарорига асосан, Узбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат Қўмитаси томонидан ишлаб чиқилган «Табиий муҳитга ифлослантирувчи моддаларни чиқарганлик, оқизганлиги ва чиқитларни жойлаштирганликнинг вақтинчалик тўлов нормативлари» ва уларни қўллаш тартиби жорий этилди.

1996 йилда «Узбекистон Республикасида Табиатдан фойдаланишнинг илмий асосланган ҳуқуқий ва иқтисодий механизмини жорий этиш» Концепцияси ишлаб чиқилди ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан маъқулланди.

— Она заминимиз асосий ризқ рўзимиз манбаидир. Экин майдонлари экологияси қандай аҳволда?

— Мамлакатимиз қишлоқ хўжалигида етиштириладиган жами маҳсулотнинг 95 фоизи суғориладиган ерлардан олинади. Лекин уларнинг деярли ярми ўртача ва кучли равишда шўрланган-дир. Бундан ташқари ўғитлар, дефолиантлар, гербицидлар ишлатиш борасида олдинги йилларн аниқ ўлчовлар бўлмаганлиги боис қатор экин майдонларининг тупроқ таркиби бузилди.

Экин майдонларининг сифати ҳудудлар бўйича бонитет кўрсаткичига кўра баҳоланади. Тупроқ сифати 100 баллик бонитет билан ўлчанишини ҳисобга олсак, аҳвол кўнгилдагидек эмаслиги кўриниб турибди.

Жойларда тупроқ таркибини яхшилаш, унумдорлигини ошириш юзасидан режали тарзда кўплаб чора-тадбирларни амалга ошириш керак.

— Табиий сув ҳавзалари мусаффолигини муҳофаза қилиш борасида нималар қилиняпти?

— Табиатни муҳофаза қилиш Давлат Қўмитаси республикада мавжуд бўлган сув ҳавзаларини ифлосланиши ва уларнинг захираларидан унумли фойдаланиши бўйича бир қанча амалий ишларни бажариб келмоқда.

Утган йиллар мобайнида (1990-95) республика ҳудудида жойлашган ва сув ҳавзалари сифатига ўз таъсирини кўрсатаётган барча корхона ва ташкилотларнинг рўйхати аниқланиб, улар бўйича ташланаётган оқава сувларининг меъёрлаш ҳужжатлари ва оқава сувларни ташлашини камайтиришга қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқилди.

Ҳозирги кунда бу ишлар якунланди ва ушбу чора-тадбирларнинг бажарилиши Қўмита назоратчилари томонидан кузатув остида олинган.

Изчил чора-тадбирларни амалга ошириш натижасида республикада ҳавзаларга ташланаётган ифлос сувлар ҳажми 1996 йилда 1990 йилга нисбатан икки баробар камайтирилди ва сув ресурсларини ифлосланиш даражаси ошишига чек қўйилди.

— Табиат чегара билмайди. Кўп масалаларда қўшни давлатлар билан ҳамкорлик қилиш талаб этилади. Шу юзадан олиб борилаётган ишларга тўхталсангиз.

— Чиндан ҳам табиат чегара билмайди. 1992 йили Узбекистон Республикаси БМТ нинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлди. Ҳозирги пайтда БМТнинг Тошкентдаги доимий ваколатхонаси қошида ЮНИСЕФ, ЮНИСТАР, ЮНЕП, ЮНКТАД каби етти шўъбаси фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг дастуридан атроф-муҳитни асраш ва барқарор ривожланиш муаммолари ҳам ўрин олган.

Шунингдек Бутунжаҳон банки, Европада Хавфсизликни таъминлаш ташкилоти, АҚШ, Япония, Франция, Германия, Туркия, Бирлашган Араб Амирликлари, Швейцария ва бошқа давлатларнинг фирмалари билан атроф-теваракни муҳофаза қилиш юзасидан ўзаро манфаатли ҳамкорликни йўлга қўйиш чора-тадбирлар кўрилмоқда.

ПРООН илмий дастурига мувофиқ бошқа идора ва ташкилотлар билан биргаликда «Биологик ранг-барангликни сақлаш» бўйича миллий стратегик ва ҳаракат режаси» дастурининг биринчи босқичини бажаришга киришилди.

— Алоҳида идора ёки ташкилотнинг саъй-ҳаракатлари билангина табиатни муҳофаза қилиш борасида кутилган самарага эришиш қийин. Кенг жамоатчиликни бу муҳим ишга жалб этиш юзасидан қандай чоралар кўрилмоқда?

— Қуйилган савол жуда ўринли. Албатта, бир ташкилотнинг кучи билан бутун республикадаги экологик муаммоларни ечиб бўлмайди. Шунинг учун Қўмита ходимлари нодавлат ташкилотлар ҳаракатларига кўмаклашаяпти.

Шу ўринда «Қишлоқ ҳаёти» газетаси таҳририятига табиатимизни муҳофаза қилиш масалаларига эътибор бераётганига чин дилдан миннатдорчилик билдираман ва ўйлайманки, келгуси йилда ҳам бу борадаги ҳамкорлигимиз янада мустаҳкамланади. Ҳозир туман ва вилоят қўмиталаримиз «Қишлоқ ҳаёти»га обуна бўлишмоқда. Камида икки юзтани расмийлаштиришни режалаштирганмиз.

Ш. АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ДОРИСИЗ ДАВОЛАШ МАРКАЗИ

Соғлиқ — энг катта бойлик

Яхши ният ярим мол, деганларича бор экан. Ҳусайн Аҳмедовни орзулари йўлга бошлади. Тошкент тиббиёт институти талабаси бўлди. Тошкентдаги юрак касалликлари илмий текшириш институтида ўз билим ва тажрибаларини такомиллаштирди. Унинг интилишларини етук кардиолог, тиббиёт фанлари доктори, профессор Равшан Қурбонов қуллаб-қувватлади. Унга «Юрак касалликларида мия ва руҳиятдаги ўзгаришлар ҳамда уни даволаш муамоллари» мавзуси бўйича ишлашни тавсия этди. Кейинчалик шу мавзуда номзодлик диссертациясини ёқлади.

У маълум бир муддат юрак касалликлари институтида ишлади, билими ва малакасини оширди.

Уни бир нарса — касалларга берилаётган, уларнинг томирига юборилаётган дориларнинг фойдаси ва зарари кўпроқ қизиқтирди. Ҳар бир инсон касалликка чалингач, шифохонада даволаниб чиқади. Маълум бир муддат, доринниг таъсир кучи билан ундаги кассалик барҳам топгандай бўлади. Агар организм бақувват бўлиб, фаолиятини яхшилашга кучи етса, киши бутунлай соғайиб кетиши мумкин. Аммо баъзи ҳолларда танадан доринниг кучи фориғ бўлгач, асаблар бўшашиб, юрак яна илгаригидай ожизлана бошлайди. Гоҳида эса юракка даво учун берилган турли-туман дорилар бошқа аъзоларга озмикўпми зарар келтиради. Хўш зарарсиз дорилардан фойдаланишнинг иложи йўқми? Ахир, отабоболаримиз табиий туркона дорилар билан ҳам даволашганку? Қолаверса, бугунги кунда яхши дорилар анқонинг уруғи. Топилган тақдирда ҳам уларни харид қилишга қудрати етмайдиганлар бор.

Шу муаммоларни ўйлаб юрган пайтларда Ҳусайн Аҳмедов Янгибозор ҳудудидан ажабтовур иссиқ сув чиққанини эшитиб қолди. Бу сувдан Тошкентга олиб келган касбдоши билан бирга махсус илмий текшириш институтига бориб, унинг таркибини текширтиришди. Таркибида инсон саломатлигига ёрдам бергувчи ҳамма моддалар бор, дейишди мутахассислар.

Ҳусайн дўхтир ўзининг орзуси — туғилиб ўсган туманда дориларсиз даволашни йўлга қўйди.

— Аввало, ташхис қўйиш ишларини яхшилаш керак. Чунки ҳар қандай касалликни тўлиқ аниқламай туриб, уни тўла даволаб бўлмайди. Агар касали жиддий, жарроҳлар аралашмаса тузалмайдиган бўлса, туман касалхонасига йўллаймиз. Агар тиғсиз, аччиқ дориларсиз тузалиб кетишга кўзимиз етса, ошқозон касалларини сув ва шифобахш гиёҳлар билан, юрак-қон томир касалликларини зулук қўйиш, қон олиш каби халқ табобати усулида, яна бир хилларини физиотерапия йўли билан даволаймиз. Бир хил касалларни Хоразмнинг қуми билан, баъзиларини эса Хитой тиббиётини ишга солиб даволаса ҳам бўлади, — дейди Ҳусайн Аҳмедов.

Туман ва вилоят раҳбарлари унга мадад беришди. Янгибозорда қурилган коттеджлардан бирини ҳовли-жой қилиб олди. «Бўстон» давлат хўжалигида 1986 йили қурилган, лекин фойдаланилмай ётган фельдшер-акушерлик пунктини даволаш масканига айлантириб олишни тавсия этишди.

«Бўстон» жамоа хўжалиги раҳбарларининг кўмаги билан бино яхшилаб таъмирланди. Шу тариқа бу ерда «Дориларсиз даволаш маркази» иш бошлади. Янгибозорлик билимдон шифокор-марказга жалб қилинди. Ҳозирда бу шифо масканида кўплаб беморлар даволанмоқда.

Маълумки, касални даволашдан кўра унинг олдини олган кўп афзал. Сиҳаттоҳ шифокорлари вилоят ва туман саломатлик марказларининг тавсияси билан аҳолини турли хил касалликлардан огоҳ қилишяпти, қишлоқларга чиқиб маърузалар ўқимоқдалар. Ҳусайн Аҳмедов тез-тез мактабларга боради, далада ишлаётганлар ҳузурида бўлиб офтоб уришдан, мадорсизликдан сақланиш тўғрисида маърузалар ўқийди.

— Ҳусайн Аҳмедов қабулида ҳамиша одам кўп бўлади — дейди янгибозорлик касбдоши О. Ёқубов, — дўхтир уларнинг ҳаммасини самимият билан қабул қилади. Унинг мақсади — элга сидқидилдан хизмат қилиш.

— Дорисиз даволаш марказининг моддий аҳволи қанақа? — сўраймиз Ҳусайн табибдан.

— Мақтангудай эмас. Биз хўжалик ҳисобидамиз. Сочиғу чойшабларгача жамоа хўжаликлари ёрдам тариқасида беради. Тиббий асбобларни туман ва вилоят соғлиқни сақлаш бўлимларининг мададида олдик. Гарчи марказ пуллик бўлса-да, шифо истаб келганларга фалон пул тўлайсан, дейишга тил бормайди. Албатта, маълум низомимиз бор. Жамоа хўжалиги кассасига чек ёзиб берамиз. Баъзи нафақахўр ёки ногиронларни бепул даволаймиз. Ҳозиргача даволаниб кетган беморларнинг 60-70 фоизи пул тўлаган. Унинг маълум фоизи шифокорлар ва ҳамшираларга маош қилиб берилмпти, бир қисмига тиббий асбоблар сотиб олиняпти.

Эндиликда бу ерга Хоразмнинг деярли барча туманларидан: ҳатто қўшни Қорақалпоғистон ва Туркманистондан ҳам беморлар келиб даволаниб кетишмоқда. Шифокорларнинг нияти холис: кишиларнинг соғлиғи яхшиланса, улар хушнуд-хурсанд бўлишса...

Ботир НОРБОЙ.

ҲАР КИМСАНИНГ АЙБИ ЎЗИГА БИЛИНМАС

Зарнигор оилада бош фарзанд эди. У нимани истаса, ота-онаси муҳайё қилишарди. Ҳамқишлоқлари шаҳарда урф бўлган кийимларни унинг эгнига қараб билишарди.

— Зарнигорнинг кўйлагини кўрдингизми, янги чиққан матр шу.

— Туфлиси-чи?

Бундай гап-сўзлар қишлоқ қизлари, жувонлари ўртасида тез-тез такрорланарди.

Ниҳоят, қиз бўйига етди. Уни ўзига тўқ хонадонларнинг бирига келин қилиб беришди. Сепу сидирғаси ҳақидаги шов-шув қўшни қишлоқларга ҳам етиб борди.

Эрка қиз сепли келин

Умр чорраҳаларида

бўлди. Бирор йил қайнонаси билан тургач, алоҳида уй қилиб, ёш оилани чиқариб қўйишди. Бу вақтда унинг икки укаси ҳам вояга етиб қолишган, ота-онаси энди ўғилларини уйлаш, янги ҳовли-жой тайёрлаш ташвишига тушиб кетишганди.

Зарнигор эса ўрганган одатини қўймас, тракторчи эрининг топгани унинг хоҳиш-истакларига урвоқ ҳам бўлмасди.

— Қаранг, қаёқдаги қизчалар ҳам мендан яхши кийинишяпти. Қачонгача, шунақа яшаймиз, — деб харҳаша қиларди у.

— Ахир, кийимларинг қат-қат-ку, сендаги кийим-кечак унча-мунча одамда йўқ, — дерди эри хуноб бўлиб.

— Алмисоқдан қолган. Уларни кийишга уялади одам...

Бу тортишувлар жанжалга айланиб, оила бузилишга яқинлашди. Қишлоқда ўз обрў-эътиборига эга ота-оналар маслаҳатлашиб, уларни муросага келтириб қўйишди. Орадан кўп ўтмай яна жанжал, яна харҳаша бошланди. Кўпчилик Зарнигорни ношукрликда айбларди.

Йигит ўзини ўтга-чўққа уриб пул топишга интиларди. Зарнигор эса бошқаларнинг эгнида янги кийим кўрса, шунга ҳаваси келарди.

Унинг аҳволини кўрган онанинг ҳам дарди ичида. Ахир, ёшлигида ўзи қизини ҳаммадан аъло кийинтираман деб, тиним билмасдида. Энди эса қилган иши боласининг бахтига зомин бўлаётганини кўргач, афсусланар, қизига энди ёрдам беролмаётганидан эзиларди.

Зарнигор ҳаётда бахтли бўлолмадим, деб ўксинар, ҳақиқий бахт фақат кийим-кечакда эмаслигини тушунмасди. Бу гирдоб Зарнигорни тобора ўз домига тортиб борарди. Нафақат ўзини, балки фарзандлари ҳам бу борада «биринчи» бўлишларини истарди. Оиладаги тинимсиз жанжаллар ва бунинг оқибатида хотинининг касалманд бўлиб қолгани сабабли йигит ичкиликка ружу қўйди. Уйдан барака кўтарила бошлади. Зарнигор ёстиққа михланди. Икки фарзанд гоҳ Зарнигорнинг, гоҳ йигитнинг ота-онасиникида юришарди. Оиланинг оғир кунлари бошланди.

Эҳтимол, Зарнигор бир куни ўз айбини ўзи англаб етар, аммо унгача ёш гўдакларининг ҳоли нима кечади?..

Балки, шунинг учун ҳам ота-боболаримиз ҳамма нарсада, ҳатто фарзандни кийинтиришда ҳам меъёрни сақлаган бўлсалар не ажаб...

Бунга Сиз, азиз муштарийлар, нима дейсиз?

Ҳамро Бону МУСУРМОНОВА.

МУШТАРИЙЛАРИМИЗ САФИГА ҚЎШИЛИНГ

Шу кунларда Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги тизимидаги Матбуот тарқатиш бўлинмаларида барча газета ва журналлар қаторида «Қишлоқ ҳаёти»га ҳам обуна расмийлаштирилмоқда. Обуна бўлиш чакана савдодан харид қилишга нисбатан қулайлиги, иқтисодий жиҳатдан фойдалилиги билан алоҳида аҳамиятга эга. Чунки обуна бўлсангиз, газетамиз хўжалик, корхона, ташкилот ва хонадонларга мунтазам етказиб берилади.

«Обуна-98»

Бу йил обуна баҳосини белгилашда худди ўтган йилгидек табақалаштирилган усулдан фойдаланилди. Яъни газета таҳририяти, қоғоз, босмахона ва бошқа харажатларни қоплаш учун кетадиган маблағларга Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларнинг ҳар бирида газета-журналларни ташиш, тарқатишда талаб этиладиган сарф-харажатлар қўшилган ҳолда якуний обуна баҳоси белгиланган.

Қадрли муштарийларимиз! Келгуси йили «Қишлоқ ҳаёти» газетасини мунтазам равишда олиб турай десангиз, обуна бўлишга шошилинг.

Хўжалик, корхона, ташкилот ва муассасалар учун индекс — 145.

Якка тартибда обуна бўлувчилар учун индекс — 144.

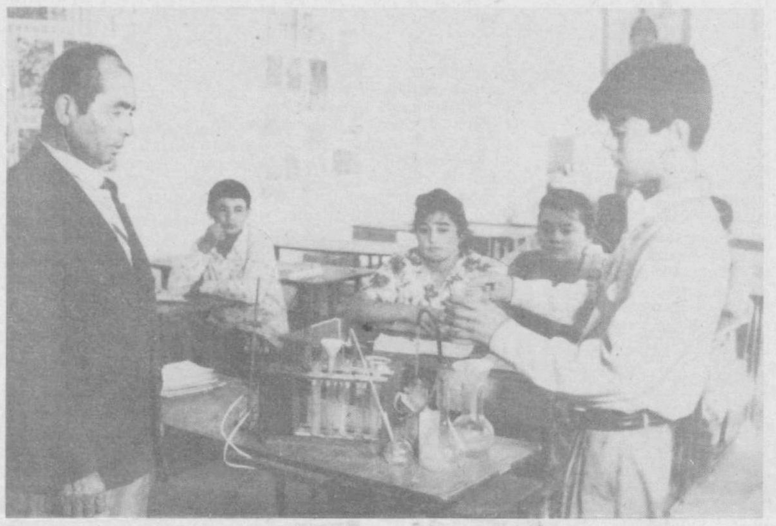

Ишлаб чиқаришнинг бугунги тараққиётини кимё фанисиз тасаввур этиб бўлмайди. Бу фаннинг мўъжизавий сабоқларини эса ўқувчилар илк бора мактаб партасида ўрганадилар. Билимдон устозлари кўмагида мўъжазгина лабораторияларда оддий тажрибалар орқали улар кимёнинг сирли-сеҳрли оламига кириб борадилар. Касби туманидаги Эргаш Жабборов номли мактаб ўқувчилари айни пайтда чуқурлаштирилган кимё фанидан сабоқ олмоқдалар. 30 йиллик иш тажрибасига эга биринчи тоифали ўқитувчи Ҳаким Баратов ҳар бир дарсни қизиқарли ва эсда қоларли тарзда, кўргазмали қуроллар воситасида ўтади. Унинг қўлида сабоқ олаётган ўқувчилар шунинг учун ҳам кимё фанидан фақат аъло баҳоларга ўқишмоқда.

СУРАТДА: кимё фани ўқитувчиси Ҳ. Баратов 10-синф ўқувчилари билан машғулот пайтида.

З. РАҲМАТУЛЛАЕВ олган сурат.

Пайн ва Пайн-Минтол —Жанубий Корея сигареталари

ЎЗБЕК ФУТБОЛИНИНГ ДОВРУҒИ ЙЎЛИДА

Футбол мавсуми поёнига етмоқда. Ҳадемай барча расмий мусобақалар якунланиб, натижалар узил-кесил маълум бўлади. Лекин ҳозироқ муайян хулосалар чиқариш мумкин.

Биринчи ва асосий хулоса шундан иборатки, олий ва биринчи табақа жамоалари, миллий терма командамиз бу йилги мавсумда қандай қатнашганлиги қатъий назар, ўлкамизда чиндан ҳам миллионлаб мухлисларга эга спорт турларидан бири — футбол дадил қад ростламоқда. Шубҳасиз бу — Вазирлар Маҳкамасининг республикамизда футболни ривожлантириш юзасидан қабул қилган тарихий қарори самарасидир. Агар мазкур қарорнинг бажарилиши изчил-лик билан давом эттирилса, бизда ҳам футбол икки асосий йўналиш — профессионал клублар ва ҳаваскорлик жамоалари тарзида камол топиб, кўп сонли мухлисларга бир олам қувонч ва бардамлик бахш этувчи ҳаётий манбалардан бирига айланиши аниқ.

Энди бевосита мусобақалар хусусида. Аввало, терма командамизнинг саралаш босқичидаги иштирокига тўхталамиз. Келгуси йили Францияда бўладиган навбатдаги жаҳон чемпионатига йўлланма олиш учун дастлабки босқичда вакилларимиз муваффақиятли қатнашиб, мухлислар ишончини оқлашди. Лекин иккинчи босқич баҳсларига қуръа ташлаганидаёқ баъзи мутахассислар ва мухлислар ўртасида ғулғула уйғонди.

Яъни командамиз кучли рақиблар гуруҳига тушиб қолганмиш. Ҳолбуки нариги гуруҳдаги Саудия Арабистони, Хитой, Эрон, Қувайт, Қатар терма жаомаларини асло «совға» деб бўлмайди. Иккинчи босқичда заиф рақиблар бўлмаслиги кундек равшандир. Шундай экан, футболчиларимизни ҳар қандай рақиб билан дадил тўп суришга шайлантириш жоиз эмасмиди?

«Далил» дегани бу ерда доимо ҳужум қилиш, дегани эмас. Аксинча, баъзи рақибларни ҳимояланиб ҳолдан тойдириш талаб этилади. Зеро, шундай командалар борки (айтайлик, Жанубий Корея, қисман Япония), улар билан майдонда тенгма-тенг чопиш қийин. Ҳозирча бунга уриниш бефойда ишдир. Тошкентда Жанубий кореяликларга учрашув 1:5 ҳисобида бой берилганлиги бунга яққол далилдир. Ваҳоланки, Сеулда ҳимояга асосий эътибор қаратилгани туфайли ўйин ҳам, натижа ҳам анча дуруст якунланганди.

Хуллас, ҳар бир рақибга ва ўйинга муносиб тарзда ёндоша билмаслик терма командамизга иккинчи босқичда муваффақият-[illegible] келтира бошлади. Иккинчи жиддий хато шундан иборатки, аввалги мураббийлар ўйинчиларда ўз кучи ва маҳоратига ишонч уйғота билишмади. Зеро, «Бизда халқаро талабларга жавоб берадиган учтўртта ўйинчи бор, холос» деган сўзлар бунинг яққол исботидир. Бошқа ўйинчиларга бу тарз ишончсизлик билан қараш яхшиликка олиб келмаслигини амалиет кўрсатди. Ҳолбуки, ишонч — куч-қувват, илҳом бағишлайдиган омиллардан биридир.

Янги мураббий бразилиялик Вега де Сильва бошчилигида ўтказилган икки сўнгги ўйинда бу қойилмақом тарзда тасдиғини топди. Аввалига қозоғистонликлар 4:0 ҳисобида доғда қолдирилди, сўнгра Абу-Дабида ғалаба Бирлашган Араб Амирликлари терма командаси учун сув ва ҳаводек зарур бўлиб турган пайти ҳамюртларимиз асло бўш келишмай, дурангга эришдилар.

Аслида гап ушбу натижаларда эмас, балки терма командамиз намойиш этган ишончли ўйиндадир. Мураббийлар ва ўйинчилар ўртасида юзага келган самимият ҳам кишини хурсанд қилади, истиқболга катта умид билан қарашга имкон беради.

Олий табақадаги жамоаларнинг бу йилги баҳслари ҳам муайян даражада шунга асос уйғотади. МҲСК, «Нефтчи», «Навбаҳор», «Дўстлик, «Пахтакор» каби донғи кетган клублар билан бир қаторда «Насаф», «Зарафшон», «Сурхон»нинг ҳам ишқибозлар меҳрини қозонаётгани диққатга сазовордир. Демак, жойларда футболимиз оёққа туриб, янги ўйинчилар билан бойиб бормоқда. Мусобақалар давомида уларнинг маҳорати сайқал топган сайин медаллар учун кураш қизғин тус олишига шубҳа йўқ.

Олдинги йиллари мавсум давомида вақти-вақти билан пешқадам ўзгариб турган бўлса, бу гал МҲСК командаси мусобақалар бошланганидан то шу кунгача жадвалнинг биринчи поғонасини ҳеч кимга бўшатмади. Биринчи даврада эса умуман юз фоиз натижага эришиб ўзига хос рекорд ўрнатди.

Тўғри, иккинчи даврада армиячилар суръатни бир қадар сусайтиришга мажбур бўлишди. Натижада «Нефтчи»нинг карвонбошига етиб олиш имконияти

сақланиб турди. Фақат охиргидан олдинги ўйиндагина вазият узил-кесил ойдинлашиб, МҲСК илк бор мамлакатимиз чемпионлигидек шарафли унвонга эришди. Бир неча йилдан буён кўзланган маррага ниҳоят эришилгани билан армиячиларни чин дилдан қутлаймиз.

Иккинчи ўрин ўтган йилдаги каби бу сафар ҳам «Нефтчи»га насиб этди. Албатта, фарғоналик футболчилар мақсади янада юқорироқ поғонага кўтарилиш эди. Лекин ҳар доим ҳам муддао амалга ошавермайди. Бунинг сабабларини таҳлил этиб, тегишли чора-тадбирлар белгилаш команда раҳбарлари, вилоят футбол федерацияси мутасаддилари эътиборига ҳавола.

«Навбаҳор»нинг учинчи ўрини ҳам на мухлисларни, на мутахассисларни қаноатлантирмаганига шубҳа йўқ. Бунинг боисини бир жумла билан тушунтириш қийин. Муҳими шундаки, Наманган футболи лаёқатли ёшларга сероб, болалар ва ўсмирлар ўртасида ҳам бу ўйинни оммалаштириш тадбирлари кўриляпти. Вақти келиб бу ўз самарасини бериши, вилоят футболи, шу жумладан «Навбаҳор» ҳам чемпионлик нуфузини тиклашига ишонамиз. Ҳар ҳолда «Навбаҳор»нинг қитъа чемпионлари баҳсларида муваффақиятли қатнашаётгани ҳам шунга асос беради.

Мавсум бошланишида ва ўрталарида ҳам «Дўстлик»нинг совриндорлар сафидан жой олиши аниқдек эди. Аммо йилдан-йилга мавқеини яхшилаётган Тошкент вилояти футболчиларига нимадир халақит берди. Дарвоқе, футбол шундай ўйинки, бу ерда ҳамма нарсани «иккига иккини қўшсак, тўрт бўлади» қабилида жўн талқин этмаслик керак. Пухта жисмоний тайёргарлик, тўғри тактика ва стратегия, узлуксиз маҳоратга сайқал бериш, мураббий ва ўйинчилар, ҳамжиҳатлиги, молиявий, маиший масалалар, гоҳида шунчаки омад ва ҳоказо каби беҳисоб омиллар борки, уларнинг қайси бири панд берганини дангал айтиш қийин. Бунинг учун командадаги ва унинг атрофидаги вазиятни ипидан игнасигача ўрганиб чиқиш жоиз.

Шу боис биз «Пахтакор» ва бошқа омади юришмаган командаларга таъна тошларини отишдан ўзимизни тиямиз. Ўйлаймизки, мураббийлар ва мутахассислар мавсум тугагач, йўл қўйилган камчиликлар ва эришилган ютуқлар боисини элакдан ўтказиб, тегишли хулосалар чиқаришади.

Чиндан ҳам мамлакатимиз чемпионати мусобақалар ҳали жуда силлиқ ўтяпти, нуқсон ва камчиликлар йўқ, дея олмаймиз. «Атласчи», «Янгиер», «Чилонзор», «Афросиёб» жамоаларининг кучлилар сафини тарк этишга мажбур бўлишаётгани бу командалар раҳбарлари, мутасадди ўртоқлар учун аччиқ сабоқдир.

Айни чоғда ваҳимага ҳожат йўқ. Ақл билан иш юритилса, хато ва камчиликлар моҳияти тўғри аниқланиб, тегишли чора-тадбирлар белгиланса, аҳвол ўнгланиши мумкинлигини ўзига хос футбол анъаналарига эга «Темирйўлчи» исботлаб, яна олий лигага қайтиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Қўқонлик футболчиларнинг ютуғи табиий деб қаралса, Бекободнинг «Металлург» жамоасининг кучлилар сафига ўтишини маълум маънода кутилмаган ҳол, дейиш мумкин. Бу муваффақият қай даражада мустаҳкамлигини келгуси мавсум кўрсатади.

Умуман, вақт — энг муҳим мезон ва малҳамдир. Лекин ҳар бир фурсатдан оқилона фойдалана билганларгагина пировард-натижада омад кулиб боқади. Ўйлаймизки, республикамиз раҳбарияти яратиб берган имкониятлардан жойларда унумли фойдаланилса, ўзбек футболининг довруғи оламга ёйилиши турган гап.

Олий табақа жамоалари мамлакат биринчилиги якуний жадвали:

Жамоа	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. МҲСК	**29**	**3**	**2**	**109-42**	**90**
2. «Нефтчи»	**26**	**3**	**5**	**105-42**	**81**
3. «Навбаҳор»	**21**	**5**	**8**	**84-37**	**68**
4. «Дўстлик»	19	5	10	87-56	62
5. «Пахтакор»	18	7	9	65-36	61
6. «Насаф»	15	8	11	68-57	53
7. «Бухоро»	16	5	13	57-55	53
8. «Сўғдиёна»	15	7	12	51-46	52
9. «Зарафшон»	13	5	16	56-61	44
10. «Хоразм»	13	3	18	58-77	42
11. «Сурхон»	11	7	16	39-60	40
12. «Андижон»	11	6	17	54-62	39
13. «Трактор»	10	8	16	52-65	38
14. «Косонсой»	11	3	20	40-72	36
15. Афросиёб»	**8**	**8**	**18**	**35-73**	**32**
16. «Чилонзор»	**8**	**6**	**20**	**51-70**	**30**
17. «Янгиер»	**7**	**7**	**20**	**47-72**	**28**
18. «Атласчи»	**6**	**2**	**26**	**37-112**	**20**

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

ЁНҒИН ХАВФСИЗЛИГИ ОЙЛИГИ

Халқ хўжалиги тармоқларида, аҳоли яшаш жойларида ёнғин хавфсизлиги чораларини кучайтириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 13 ноябрдаги 461-ф сонли фармойишига асосан мамлакатимизда 14 ноябрдан 14 декабргача ёнғин хавфсизлиги ойлиги ўтказилмоқда.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг ушбу фармойишига асосан ҳокимликлар, бошқа бошқарув органлари томонидан ёнғин хавфсизлигини таъминлаш борасида зарур тадбирлар кўрилиши, ойликни ўтказиш юзасидан ҳар ўн кунликда раҳбар ходимларнинг ҳисоботларини эшитиш белгилаб қўйилган. Ўз навбатида вазирликлар, маҳкамалар, концернлар ва корпорациялар ўзларига қарашли корхоналарнинг техник ҳолатини, ёнғин хавфсизлигини таъминлаш ишлари, муаммоларини ҳайъат, кенгайтирилган кенгашларда кўриб чиқишлари белгиланган.

Юқорида қайд этилган ҳужжатда ойлик даврида ишчи-хизматчилар, ўқувчилар ва барча фуқаролар ўртасида тушунтириш ишларини кучайтириш, уларни ёнғин хавфини олдини олиш ишларига жалб этиши лозимлиги таъкидланган.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мамлакатимизнинг барча фуқароларини ёнғин хавфсизлиги ойлигида фаол иштирок этишга даъват қилади.

ХЎЖАЛИК РАҲБАРЛАРИ, ФЕРМЕРЛАР ДИҚҚАТИГА!

УРУҒЛИК КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Сабзавот уруғчилигига ихтисослашган хўжалик биринчи класс, биринчи репродукцияли пиёз, ош лавлаги, турп, қизил сабзи, ошқовоқ, писта, патисон, бодринг ва тарвуз уруғини келишилган нархларда сотади.

Уруғлик учун тўлов харидорга маъқул усулда амалга оширилади.

***Манзилгоҳ:** Андижон вилояти Кўрғонтепа тумани «Хонобод» сабзавот уруғчилиги жамоа хўжалиги.*

Телефонлар: код (8—37473) 41497, 41137.

«Ўзмевасабзавотузумсаноат - Холдинг» компанияси «Ўзкартошка» фирмаси

республикада кенг районлаштирилган серҳосил ва истиқболли **Невский, Ранний белоруский, Огонек, Детскосельский, Диамант, Кардинал, Фреско, Романо, Санте** навли юқори сифатли

УРУҒЛИК КАРТОШКА СОТАДИ

Сизнинг Тошкентга келишингиз шарт эмас. Сиз уруғлик картошкани бизнинг қуйидаги вилоятлардаги филиалларимиздан харид қилишингиз мумкин: Тошкент, Наманган, Самарқанд, Андижон, Фарғона, Жиззах, Қашқадарё.

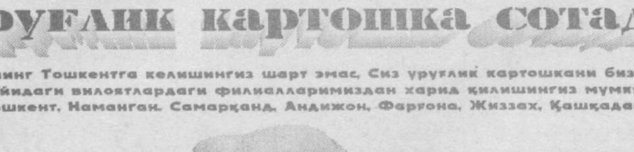

Алоқа учун телефонлар: 50-96-09, 50-89-98, Факс: 50-89-97.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосари —1-33-44-43, 1-33-16-27. Масъул котиб — 1-33-09-93. Деҳқончилик бўлими —1-36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими —1- 36-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —1-36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 1-36-56-25. Шикоят ва хатлар бўлими — 1-36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0735, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 21.10

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.